

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет фінансів

Кафедра корпоративних фінансів і контролінгу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«Корпоративні фінанси»
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Управління кредиторською заборгованістю підприємства»

здобувача Крикунової Олександри Степанівни

Науковий керівник: к.е.н., доцент Романишин В. О.

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри корпоративних фінансів і контролінгу:
д.е.н., професор Терещенко О.О.

Київ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»

Факультет фінансів

Кафедра корпоративних фінансів і контролінгу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА Корпоративні фінанси
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 07 Управління та адміністрування
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 072 Фінанси, банківська справа та страхування

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

_____/І.В. Іванець/

17 квітня 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____/О.О. Терещенко/

17 квітня 2024 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ
здобувачу вищої освіти

Крикуновій Олександрі Степанівні
заочної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему: **«Управління кредиторською заборгованістю підприємства»**

Тему затверджено наказом ректора Університету від «17» квітня 2024 р. № 680-ст
Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах
НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»

	План кваліфікаційної бакалаврської роботи
Розділ 1	Теоретичні основи управління кредиторською заборгованістю
Розділ 2	Аналіз кредиторської заборгованості (на прикладі НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»)
Розділ 3	Шляхи удосконалення управління кредиторською заборгованістю НАК «Нафтогаз України»
Об'єкт дослідження:	Стан та структура кредиторської заборгованості НАК «Нафтогаз України» та процес управління нею
Предмет дослідження:	Методичні засади, організаційні механізми та фінансово-економічні методи дослідження результативності управління кредиторською заборгованістю підприємства
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Систематизація теоретико- методичних основ дослідження стану кредиторської заборгованості підприємства та розроблення рекомендацій щодо покращення ефективності управління нею

Конкретні завдання, які здобувач освіти повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1

мають бути розкриті основні теоретико-методичні основи управління кредиторською заборгованістю. Дослідити сутність, склад, види кредиторської заборгованості підприємства та їх роль у діяльності підприємства, розкрити зміст політики управління кредиторською заборгованістю та її основні етапи, визначити методичні підходи до аналізу та оцінки кредиторської заборгованості підприємства. Розкрити взаємозв'язок і взаємопов'язаність управління дебіторською та кредиторською заборгованостями на підприємстві. Особливої уваги потребує дослідження методичних підходів до аналізу стану кредиторської заборгованості, чинників, що на неї впливають, її впливу на фінансову стійкість підприємства. Слід проаналізувати і дати оцінки різним підходам у науковій і навчальній літературі до цих питань (має бути досліджено не менше 9-10 різних підходів). На основі такого аналізу потрібно висловити і обґрунтувати власну позицію стосовно питань, які досліджуються.

Стиль викладу матеріалу має бути полемічним, аналітичним, дискусійним з обов'язковими власними узагальненнями і висновками. Обов'язково потрібно робити посилання на використані джерела інформації.

У розділі 2

потрібно відповідно до методичних підходів, обґрунтованих у розділі I з використанням методів фінансового аналізу провести оцінку управління кредиторською заборгованістю підприємства. Дати загальну оцінку стану кредиторської заборгованості підприємств нафтогазового сектору України, проаналізувати фінансово-господарську діяльність підприємства, дослідити стан, обсяг та структуру КЗ підприємства. Проаналізувати управління кредиторською заборгованістю підприємства та її роль у його фінансуванні, оцінити ефективність управління КЗ. У ході аналізу слід провести порівняльний аналіз стану і управління дебіторською і кредиторською заборгованостями підприємства.

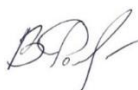
У ході аналізу слід розрахувати необхідні показники. Ці показники мають бути згруповані, об'єднані у таблиці, розрахунки варто доповнити ілюстративними матеріалами – діаграмами, рисунками та іншими. Кожна таблиця та інший ілюстративний матеріал, що містить фактичні дані чи розраховані показники мають супроводжуватися аналітичною запискою. Отримані результати розрахунків мають бути належним чином оцінені, виявлені причини, що викликали зміни показників, має бути дана оцінка цим змінам. Аналізом мають охоплюватися фактичні дані по підприємству за період не менше, ніж три останніх роки.

У розділі 3

необхідно запропонувати і обґрунтувати можливі шляхи удосконалення управління кредиторською заборгованістю підприємства, що досліджується. Необхідно розробити і обґрунтувати пропозиції стосовно удосконалення політики управління КЗ підприємства, провести відповідні розрахунки, що дозволять обґрунтувати зроблені висновки і пропозиції. Обґрунтувати заходи, спрямовані на удосконалення управління КЗ з позиції підвищення фінансової стійкості підприємства

Також слід оцінити економічний ефект від запровадження запропонованих заходів, зокрема, оцінити їх вплив на фінансову стійкість і платоспроможність підприємства. Розроблені пропозиції мають бути спрямовані на усунення недоліків і проблем, виявлених у ході аналізу, проведеного у розділі II. Запропоновані заходи мають бути чіткими, конкретними і достатньою мірою аргументованими, супроводжуватися відповідними розрахунками, що підтверджують їх доцільність чи можливий економічний ефект від їх запровадження.

**Завдання підготував
науковий керівник**

В.О. Романишин

«17» квітня 2024 р.

**Завдання одержав
здобувач**

О.С. Крикунова

«17» квітня 2024 р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 61 сторінок, 9 таблиць, 13 рисунків, список використаних джерел з 38 найменувань, 6 додатків.

«Управління кредиторською заборгованістю підприємства»

Об'єктом дослідження є стан та структура кредиторської заборгованості НАК «Нафтогаз України» та процес управління нею.

Предметом дослідження виступають методичні засади, організаційні механізми та фінансово-економічні методи дослідження результативності управління кредиторською заборгованістю підприємства.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – є систематизація теоретико - методичних основ дослідження стану кредиторської заборгованості підприємства та розроблення рекомендацій щодо покращення ефективності управління нею.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- розкрити сутність кредиторської заборгованості та її видів;
- узагальнити методичні підходи до управління кредиторською заборгованістю;
- здійснити аналіз стану заборгованості підприємств нафтогазового комплексу України;
- дослідити обсяг і структуру кредиторської заборгованості НАК “Нафтогаз України”;
- оцінити ефективність управління кредиторською заборгованістю НАК “Нафтогаз України” та її вплив на платоспроможність і фінансову стійкість компанії;
- розробити рекомендації щодо вдосконалення управління кредиторською заборгованістю підприємства;
- обґрунтувати шляхи підвищення платоспроможності і фінансової стійкості підприємства за рахунок удосконалення управління його кредиторською заборгованістю.

Практичне значення отриманих результатів. На базі аналізу динаміки кредиторської заборгованості та розрахунку коефіцієнтів фінансової стійкості надана оцінка ефективності управління кредиторською заборгованістю НАК «Нафтогаз України». Також оцінено перспективи і шляхи покращення діяльності НАК «Нафтогаз України».

Описана і застосована методика аналізу управління кредиторською заборгованістю підприємства може бути використана на практиці під час оцінки діяльності компаній в інших секторах економіки.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2024.

Рік захисту роботи 2024.

Ключові слова: *кредиторська заборгованість, дебіторська заборгованість, борговий капітал, фінансова стійкість, оборотність кредиторської заборгованості, фінансовий цикл підприємства, ефективність управління кредиторською заборгованістю.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ	6
1.1. Сутність кредиторської заборгованості та її види.....	6
1.2. Методичні підходи до управління кредиторською заборгованістю	12
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ (на прикладі НАК “Нафтогаз України”)	20
2.1. Аналіз стану кредиторської заборгованості підприємств нафтогазового сектору України	20
2.2. Обсяг і структура кредиторської заборгованості НАК “Нафтогаз України” ...	33
2.3. Оцінка ефективності управління кредиторською заборгованістю підприємства та його впливу на його платоспроможність і фінансову стійкість	41
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ НАК НАФТОГАЗ УКРАЇНИ	50
3.1. Розробка рекомендацій щодо вдосконалення управління кредиторською заборгованістю підприємства	50
3.2. Шляхи підвищення платоспроможності і фінансової стійкості підприємства за рахунок удосконалення управління його кредиторською заборгованістю	55
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62
ДОДАТКИ	67

ВСТУП

Розрахунково-платіжний механізм є одним із основних ланок ринкової економіки. Завдяки даному механізму функціонують основні економічні інститути, а також здійснюється розподіл та формування продукту суспільного користування. Відомо, що в ринковій економіці заборгованість за готову продукцію, роботи та послуги є звичайним явищем. Найчастіше це так звані комерційні кредити, або відстрочки платежу. Згідно з міжнародною практикою, підприємства, що надають комерційний кредит на вигідних умовах для покупців, мають більший попит на свою продукцію та послуги.

Актуальність роботи зумовлена тим, що, застосовуючи ефективні методи управління, позикові кошти можуть стати одним із джерел формування засобів для підприємства. Кредиторська заборгованість відіграє важливе значення для господарської діяльності підприємства та займає значну частку в пасиві балансу.

Проблематикою кредиторської заборгованості займалися такі вчені та науковці, як І. Бланк, А. Драбаніч, Т. Ступницька, Н. Кусик, М. Шатковська, В. Матюха, О. Томчук та інші.

Метою роботи є систематизація теоретико - методичних основ дослідження стану кредиторської заборгованості підприємства та розроблення рекомендацій щодо покращення ефективності управління нею.

Досягнення мети роботи вимагає вирішення низки завдань:

- розкрити сутність кредиторської заборгованості та її видів;
- узагальнити методичні підходи до управління кредиторською заборгованістю;
- здійснити аналіз стану заборгованості підприємств нафтогазового комплексу України;
- дослідити обсяг і структуру кредиторської заборгованості НАК “Нафтогаз України”;

- оцінити ефективність управління кредиторською заборгованістю НАК «Нафтогаз України» та її вплив на платоспроможність і фінансову стійкість компанії;
- розробити рекомендації щодо вдосконалення управління кредиторською заборгованістю підприємства;
- обґрунтувати шляхи підвищення платоспроможності і фінансової стійкості підприємства за рахунок удосконалення управління його кредиторською заборгованістю.

Об'єктом дослідження є стан та структура кредиторської заборгованості НАК «Нафтогаз України» та процес управління нею.

Предметом дослідження виступають методичні засади, організаційні механізми та фінансово-економічні методи дослідження результативності управління кредиторською заборгованістю підприємства.

При написанні кваліфікаційної роботи були використані узагальнюючі, аналітичні, порівняльні та статистичні методи. За допомогою даних методів у роботі досліджено теоретико-методичні основи кредиторської заборгованості, проаналізовано структуру та динаміку кредиторської заборгованості НАК «Нафтогаз України», розраховано ключові показники фінансової стійкості підприємства та здійснено порівняльний аналіз у динаміці за 2018-2023 роки.

Теоретична значущість бакалаврської роботи полягає в узагальненні, порівнянні та наведенні характеристики поняття кредиторська заборгованість та шляхів покращення ефективності її управління. Стосовно практичного значення отриманих результатів, то на базі аналізу динаміки кредиторської заборгованості та розрахунку коефіцієнтів фінансової стійкості надана оцінка ефективності управління кредиторською заборгованістю НАК «Нафтогаз України». Також оцінено перспективи і шляхи покращення діяльності НАК «Нафтогаз України».

В якості інформаційної бази використано наукові статті, монографії, законодавчу базу, дані Державної служби статистики, журнали, аналітичні матеріали, фінансову звітність НАК «Нафтогаз України», навчальні видання.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі досліджуються теоретичні основи управління кредиторською заборгованістю, зокрема, сутність кредиторської заборгованості, її основні характеристики та класифікація видів. Розглядаються поняття короткострокової та довгострокової заборгованості, а також внутрішньої та зовнішньої кредиторської заборгованості. Досліджується значення кредиторської заборгованості для фінансового стану підприємства та її вплив на його діяльність.

У другому розділі проведений аналіз стану кредиторської заборгованості НАК «Нафтогаз України». Оцінено загальний стан кредиторської заборгованості підприємств нафтогазового сектору України. Досліджені основні тенденції, динаміка та структура кредиторської і дебіторської заборгованості НАК «Нафтогаз України». Розглядаються фактори, що впливають на рівень кредиторської заборгованості як у цьому секторі, так і у НАК «Нафтогаз України» та аналізується вплив цих факторів на фінансову стабільність підприємств.

У третьому розділі запропоновані рекомендації щодо вдосконалення управління кредиторською заборгованістю НАК «Нафтогаз України», які містять конкретні практичні кроки, які підприємство може впровадити для оптимізації процесів управління кредиторською заборгованістю, зниження ризиків і підвищення ефективності фінансового управління компанією.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

1.1. Сутність кредиторської заборгованості та її види

Сьогодні ми спостерігаємо за стрімким розвитком сучасних ринкових відносин, які супроводжуються посиленням конкурентної боротьби між підприємствами, внаслідок чого швидко зростають обсяги товарів і надання послуг, збільшується кількість суб'єктів господарювання тощо. В процесі забезпечення постійного зростання прибутку в даних умовах господарювання суб'єкти підприємницької діяльності застосовують різноманітні механізми розширення клієнтської бази та збільшення обсягів реалізації товарів, що також у свою чергу призводить до зростання розміру кредиторської заборгованості. Внаслідок цього виникає потреба в її управлінні, де важливе місце посідає система обліку та контролю.

Стан кредиторської заборгованості на підприємстві є важливим індикатором щодо отримання картини його загального стану. У сучасних умовах господарювання підприємствам необхідно постійно здійснювати аналіз кредиторської заборгованості і докладати всіх зусиль для покращення її показників, оскільки розміри та структура мають значний вплив на фінансовий стан підприємства.

Слід зауважити, що існує перелік важливих питань методики оцінки та механізмів управління кредиторською заборгованістю, що залишаються не висвітленими. Такі питання вимагають як теоретичної, так і практичної уваги та підтверджують значимість даного дослідження.

Оскільки кредиторська заборгованість є показником, що впливає на фінансову стійкість підприємства, вчені розглядають різні методики її аналізу. Багато сучасних вчених вважають, що аналіз кредиторської заборгованості не може бути розглянутий в повному обсязі за одним методом аналізу, тому

використовують одразу декілька класичних методів аналізу кредиторської заборгованості. [17, 75 с.]

В працях вчених розглядаються наукові підходи до регулювання, підтримання оптимальної частки поточних заборгованостей за товари, роботи та послуги, обґрунтовується їх вплив на фінансову стійкість та платоспроможність підприємства.

Кредиторська заборгованість – це поточний рахунок зобов'язань, на якому відстежуються грошові кошти, які одне підприємство заборгувало будь-якій третій стороні (банкам, компаніям тощо). З цього випливає, що кредиторська заборгованість має подвійний характер: як частина майна вона належить організації з прав володіння; як об'єкт зобов'язальних відносин – це борги організації перед кредиторами, тобто особами, які мають право на витребування або стягнення з організації зазначеної частини майна. Одним із поширених прикладів кредиторської заборгованості є покупки товарів або послуг в інших компаній. Залежно від умов погашення, суми зазвичай підлягають сплаті негайно або протягом короткого періоду часу. Кредиторська заборгованість виникає в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності будь-якого підприємства [33].

Поняття «кредиторська заборгованість» в економічній літературі досить часто ототожнюється з поняттям «зобов'язання». В економічному розумінні кредиторську заборгованість розглядають як об'єкт бухгалтерського спостереження, тобто складову оборотного капіталу, що включає в себе борги перед іншими суб'єктами, що можуть виникати з різних причин [33] (це залежить від характеру взаємовідносин із контрагентами під час розрахунків). В бухгалтерському обліку дане поняття трактують як зобов'язання підприємства перед іншими юридичними і фізичними особами [1].

Кредиторська заборгованість або Accounts Payable в бухгалтерському обліку вважається пасивом. Сума всіх непогашених заборгованостей перед постачальниками відображається як сальдо кредиторської заборгованості на балансі компанії. Вона з'являється в тому випадку, якщо дата оплати не збігається

з датою отримання товару (послуг, матеріалів). Наприклад, постачальник доставив товар своєму контрагенту 22 березня, а оплата через банківський розрахунковий рахунок пройшла 30 березня. Отже, 22 березня утворилася кредиторська заборгованість контрагента, яка була погашена 30 березня.

Слід також відрізнити поняття “борг” та “заборгованість”. Борг може виникати тоді, коли з’являється зобов’язання здійснити на користь іншої особи певні дії або утриматися від їхнього виконання. Тому навіть наявність тільки укладеного договору може створювати зобов’язання сторін, а отже, виникнення боргу. З іншого боку, заборгованість – це певна сума грошей (чи інші активи), яку слід сплатити через наявний борг. До головної причини виникнення заборгованості відносять різні терміни виконання своїх зобов’язань сторонами договору. Заборгованість (на відміну від боргу в правовому розумінні) виникає тільки на підставі здійснення певної господарської операції, яка підлягає відображенню в обліку [27].

На думку авторів Матюха В.І. та Мисака Г.В., кредиторську заборгованість визначають як можливість підприємства тимчасово використовувати запозичені ресурси, але це з іншого боку зменшує показники платоспроможності і ліквідності [24, С. 930-932]. З цим висловлюванням важко не погодитись, адже кредиторська заборгованість належить до позикового капіталу та має бути виплачена у встановлений строк. Безперечно, вона є хорошим засобом тимчасового залучення капіталу на безкоштовних засадах, але збільшення її величини може в майбутньому вплинути на фінансову стійкість, а також на платоспроможність підприємства.

Кредиторську заборгованість також визначають як різновид комерційного кредиту, який виступає важливим фактором стабілізації фінансового стану підприємства [23]. В певній мірі кредиторська заборгованість позитивно впливає на фінансовий стан підприємства, адже це дозволяє залучити грошові кошти у тимчасове користування. Проте це також призводить до додаткових витрат через те, що за кредитом потрібно платити відсотки [38, С. 81-84].

Кредиторська заборгованість є природною складовою господарської діяльності підприємства - юридичної особи. Тому при аналізі ефективності

компанії беруть до уваги не сам факт наявності цієї заборгованості, а її оборотність (швидкість погашення боргів). Дані про терміни погашення заборгованості мають бути оперативними та регулярними, їх доцільно акумулювати в окремому бухгалтерському документі [27]. Також важливим показником є співвідношення кредиторської заборгованості та дебіторської.

Ми вважаємо, що доцільно навести приклад виникнення заборгованості у двох підприємств під час проведення певних товарно-грошових операцій. Наприклад, існує компанія А, яка купила товари у компанії Б. Повну суму потрібно повернути протягом 30 днів. Підприємство Б запише такий самий продаж як дебіторську заборгованість, а компанія А вкаже купівлю як кредиторську заборгованість. Це тому, що компанія А повинна заплатити компанії Б за придбані товари. На відміну від дебіторської заборгованості підприємства Б, компанія А використовує у своєму обороті кошти, які їй не належать, тобто неоплачені суми боргових зобов'язань.

Отже, ми з'ясували, що кредиторська заборгованість одного підприємства є дебіторською заборгованістю іншого. Проте кредиторська заборгованість підприємств, як правило, є більшою, ніж дебіторська. На такий стан впливає те, що дебіторська заборгованість враховується без прибутку та ПДВ. Кредиторська заборгованість враховується за цінами споживання плюс ПДВ. Кредиторська заборгованість також включає заборгованість перед бюджетом, фондами соціального страхування та заборгованість із заробітної плати. Окрім того, в складі кредиторської заборгованості також враховується заборгованість підприємств за банківськими позиками.

В Україні кредиторську заборгованість класифікують за декількома ознаками: за встановленим строком погашення, за способом погашення, за своєчасністю погашення [27]. Існує й окрема класифікація за встановленими стандартами бухобліку.

Згідно з стандартами бухгалтерського обліку, кредиторську заборгованість класифікують за кількома видами:

- заборгованість перед постачальниками та підрядниками товарів або послуг (заборгованість підприємства за вже отримані матеріали або надані послуги від умовного постачальника або підрядника, з яким підприємство співпрацює);

- заборгованість перед співробітниками власної компанії (коли кошти за виконану роботу окремим особам є нарахованими, але по факту не виплаченими). До цього ж виду можна віднести й соціальне страхування і державне забезпечення. Тобто заборгованість щодо медичних відрахувань, соціальних та пенсійних виплат, підзвітних суб'єктів тощо;

- заборгованість перед покупцями або замовниками товарів чи послуг (заборгованість коштів перед контрагентами за вже продану або реалізовану продукцію чи послуги);

- заборгованість щодо виплат засновникам підприємства (кошти із сплати дивідендів, відсотків та інших видів аналогічних виплат);

- кредиторська заборгованість з податків і зборів (сума коштів підприємства з усіх обов'язкових державних відрахувань)[3].

Переходячи до кредиторської заборгованості за встановленим строком погашення, то її диференціюють так: до 1 року – короткострокова (поточна); а відповідно понад 1 рік – довгострокова. Поточними зобов'язаннями є ті, що будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або 12 місяців з дати балансу. Довгостроковими зобов'язаннями вважаються всі зобов'язання, які не є поточними. Тобто ті зобов'язання, які не очікуються до погашення протягом операційного циклу підприємства або 12 місяців з дати балансу [1].

Кредиторську заборгованість також класифікують за способом погашення. Її поділяють на грошову і товарну.

Грошова – це кредиторська заборгованість (зобов'язання), яка буде погашена грошовими коштами (у гривні або валюті) чи їхніми еквівалентами. За своєю природою грошова кредиторська заборгованість є не чим іншим, як фінансовим зобов'язанням. Таким чином грошовою кредиторською заборгованістю (зобов'язанням) слід вважати заборгованість за отримані товари, роботи, послуги з

наступною оплатою грошовими коштами (з відстроченням/розстроченням платежу); отримані позики; видані векселі; кредити в банках [3].

Товарна – якщо кредиторська заборгованість має бути погашена товарами (роботами, послугами), а не грошима, то вона іменується товарною. До неї, зокрема, належить аванс, отриманий підприємством-продавцем у рахунок наступного постачання продукції, товарів, робіт або послуг. [3]

Кредиторську заборгованість можуть класифікувати за своєчасністю погашення. Тут виділяють такі види: звичайна, прострочена і така, що підлягає списанню (безнадійна).

Звичайною вважається заборгованість, строк сплати якої за договором ще не настав. Тобто до моменту порушення строків виконання договірних зобов'язань кредиторська заборгованість вважається звичайною. Причому звичайними можуть бути як довгострокові зобов'язання, так і поточні. [3]

Простроченими вважаються зобов'язання, які підприємство не почало виконувати або не виконало у строк, установлений договором.

Безнадійною (такою, яка підлягає списанню) вважається заборгованість, якщо на дату балансу вона не підлягає погашенню. Безнадійна кредиторська заборгованість - це та, щодо якої існує впевненість про її неповернення кредиторів або за якою минув строк позовної давності. [3]

Отже, кредиторську заборгованість класифікують за трьома основними ознаками. Наведені класифікації були складені, спираючись на часові межі, в які кредиторська має бути погашена, ресурси, які підприємства використовують для виплати заборгованості та кінцеву дату, яка є показником виконання або порушення умов договору.

Ще одним важливим питанням є роль кредиторської заборгованості у діяльності підприємства. Кредиторська заборгованість має досить широкі можливості залучення, особливо якщо підприємство володіє високим кредитним рейтингом або наявна певна застава чи гарантія. Ще однією особливістю є те, що за рахунок розширення активів підприємства та підвищення темпів росту обсягів господарської діяльності, забезпечується зростання фінансового потенціалу

підприємства. Кредиторська заборгованість також характеризується здатністю сприяти приросту фінансової рентабельності [1].

Таким чином, кредиторська заборгованість – це невід’ємна складова господарської діяльності будь-якої установи. Компанія мусить залучати кошти із зовнішніх джерел для того, щоб збільшувати власні активи, розширювати виробництво, а також, щоб отримувати максимальний прибуток від власної діяльності. Внаслідок цього майже кожне підприємство чи установа має кредиторську заборгованість. Слід також додати, що вона завжди існує в процесі здійснення діяльності суб’єктом господарювання. Іноді навіть може трапитись так, що компанії не треба буде повертати раніше сформовані борги. Якщо така ситуація трапляється, тоді відбувається списання цих боргів із дотриманням певних процедур.

1.2. Методичні підходи до управління кредиторською заборгованістю

Сучасний бізнес-клімат змушує людей робити більший об’єм роботи із залученням менших витрат, кожна галузь є напруженою за рахунок конкурентної боротьби підприємств. Відомо, що компанії не втрачають можливості звільнити оборотний капітал. Для цього їм потрібно розробити стратегію, яка забезпечить більшу доступність готівки, що знаходиться на балансі. Це допоможе розвинути додаткову ліквідність, необхідну для оптимізації процесів, фінансування росту, покращення обслуговування, зниження витрат та використання нових інвестиційних можливостей. Усі ці процеси починаються з ефективного управління кредиторською заборгованістю.

Сьогодні ефективне управління кредиторською заборгованістю є надзвичайно важливим процесом, адже це має значний вплив на фінансову стійкість та платоспроможність підприємства. Для того, щоб ефективно управляти кредиторською заборгованістю, необхідно мінімізувати розповсюджені помилки, які можуть виникати під час роботи з нею. До таких помилок належать:

- невдалі спроби оформлення покупок для кожного замовлення;
- орієнтація на ручні процеси, схильні до помилок (особливо під час затвердження заявок);
- відповідність поставок умовам договору не є підтвердженою;
- складність в отриманні доступу до контрактів постачальників;
- нехтування перевагами максимальної економії через ініціативи щодо витрат на торгівлю або знижок на обсяги;
- неправильне введення даних постачальника або контракту в основній базі;
- відсутність будь-яких систем або процесів для запобігання простроченим платежам, дублюванню, заниженню/перевищенню або пропущення платежів. [13, С. 465-469]

Для ефективного управління кредиторською заборгованістю слід опанувати важливі теоретичні засади та дослідити суть цього поняття у наукових джерелах.

На думку Томчука О.Ф., управління кредиторською заборгованістю є важливим напрямом організації фінансового менеджменту на підприємстві, тому що вона може виступати основною опорою діяльності сучасного бізнесу. Значення кредиторської заборгованості полягає у її спроможності трансформуватися у додаткове та відносно дешеве джерело залучення ресурсів [29, С. 33-40].

Управління кредиторською заборгованістю – це комплекс заходів, таких як пошук торгових кредитних ліній, отримання вигідних умов купівлі, а також керування часовими рамками і потоком закупівлі [20, С. 66-78].

Ми вважаємо, що ключовим аспектом в управлінні кредиторською заборгованістю дійсно є ефективність використання позикових коштів для подальшого розвитку підприємства. Тому в управлінні кредиторською заборгованістю мають бути задіяні кваліфіковані менеджери, адже цей процес є надзвичайно відповідальним. Від якості управління залежить, чи буде компанія прогресувати в подальшому.

На думку Кусика Н.Л., що основне завдання полягає в дослідженні обліково-аналітичних аспектів управління кредиторською заборгованістю підприємства на основі її аналізу та систематизації складових компонентів системи обліково-

аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю, в тому числі методики її аналізу [22, С. 105-119].

Ми вважаємо, що основними завданнями в управлінні кредиторською заборгованістю є розробка комплексу заходів, які допоможуть підприємству виплачувати вчасно позикові кошти, знизити кількість сумнівних боргів, проводити ефективну політику продажів тощо.

Результатом ефективного управління кредиторською заборгованістю може бути й те, що підприємство зміцнить свою здатність до ведення переговорів, а також збільшить спектр контрагентів. За рахунок використання ефективних методів управління, кредиторська заборгованість підприємства може стати для нього відносно дешевим та додатковим джерелом залучення ресурсів, якщо управляти кредитними ресурсами розумно та зважено. За рахунок характеру відносин з партнерами та контрагентами, від визначених умов у договорі, від контролю строків поставок та оплат, найбільшою мірою залежить ефективність використання отриманих ресурсів.

Безперечно, існують розповсюджені підходи управління кредиторською заборгованістю. Перш за все, необхідно виділити два основних підходи до управління кредиторською заборгованістю - це стратегічний та тактичний.

Під стратегічним підходом розуміють напрямок довгострокового розвитку конкретних механізмів. Сутність підходу полягає у створенні майбутньої конкурентної переваги швидше за конкурентів. В умовах конкурентної боротьби підприємству необхідно виробити довгостроковий комплекс заходів, що дозволяє йому пристосуватися до постійно мінливих умов і встигати за змінами на ринку. Чітко сформульований стратегічний підхід здатний комплексно зміцнити певні ланки показників, що призведе до покращення ефективності управління кредиторською заборгованістю.

Застосування тактичного підходу здійснюється шляхом детальної розробки поточних планів щодо управління кредиторською заборгованістю. Найбільш важливими ланками є календарні плани, що представляють собою детальну конкретизацію завдань. Тактичний підхід виконує функції координації,

повсякденного контролю і регулювання в управлінні кредиторською заборгованістю підприємства. Цей підхід буде актуальним для підприємств, що не планують глобальних змін, а зосереджені на конкретних проблематичних аспектах.

На нашу думку, підприємства мають обирати підхід, виходячи з власних завдань та цілей. Проте стратегічний підхід в управлінні кредиторською заборгованістю має суттєві переваги, порівняно з тактичним. Безумовно стратегічний підхід займає більше часу та ресурсів, проте в перспективі може забезпечити конкурентну перевагу. А тактичний підхід спрямований більше на досягнення окремих завдань.

Отже, підприємство мусить обрати для себе стратегію з управління кредиторською заборгованістю, враховуючи власні особливості та тонкості галузевого сектору. Компанія повинна обрати ту стратегію управління, яка визначатиме пріоритетність звільнення оборотного капіталу шляхом оптимізації кредиторської заборгованості. Хоча деякі підприємства можуть вибрати індивідуальний підхід, є деякі стратегії, які працюють у всіх напрямках. При розробці стратегії управління менеджери мають керуватися кількома принципами:

- максимізація прибутку;
- мінімізація витрат;
- досягнення динамічного розвитку виробництва для утримання конкурентоспроможності [11, С. 58-87].

Для ефективного управління кредиторською заборгованістю необхідно визначити її оптимальну структуру для підприємства та скласти бюджет кредиторської заборгованості, розробити систему показників, що характеризують кількісну та якісну оцінку стану і розвитку відносин з кредиторами підприємства, розрахувати певні значення таких показників як планові. Необхідно також узгодити ці значення з дебіторською заборгованістю з урахуванням того, що бюджет дебіторської заборгованості вже складено [15, С. 127-131].

В процесі оптимізації кредиторської заборгованості слід здійснити внутрішній аудит відповідності фактичних показників їх необхідному рівню, а також аналіз причин відхилень, що виникають. Метою аудиту кредиторської

заборгованості кризових підприємств є оцінка аудитором документального підтвердження, розмірів та термінів сплати кредиторської заборгованості. Якщо будуть виявлені певні невідповідності, необхідно дізнатись причини їх виникнення, а потім здійснити розробку комплексу спеціальних заходів аби змінити структуру боргів відповідно до планових параметрів.

Для максимально ефективного управління кредиторською заборгованістю підприємству необхідно розробити певний комплекс заходів, що наведений на рисунку 1.1.

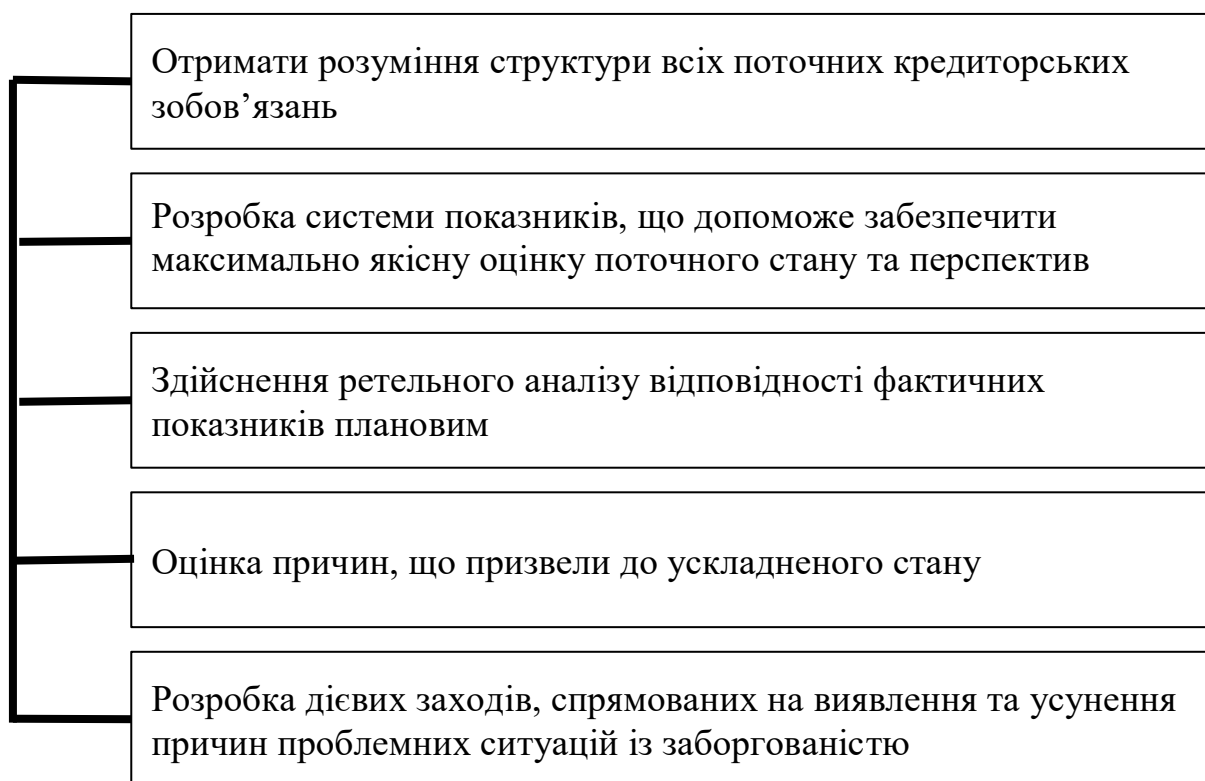

Рисунок 1.1 - Комплекс заходів для максимально ефективного управління кредиторською заборгованістю [8, с. 58]

Вищенаведений комплекс заходів може бути також доповнений такими заходами, як:

- безперервне стеження за оборотністю заборгованості з метою з'ясування причин, які уповільнюють оборотність;
- орієнтація на постійних довірених постачальників для зниження ризику вимагання дострокової оплати;

- проведення аналізу дебіторської заборгованості паралельно з аналізом кредиторської;

- отримання більше знижок при передоплаті [20, С. 66-78].

На нашу думку, першим та основним заходом управління кредиторською заборгованістю є оцінка її рівня та структури є ключовим та надзвичайно важливим. Він передбачає виявлення та опис розміру боргу компанії перед іншими контрагентами, також окреслення мети вирішення проблемної ситуації, тобто необхідно визначити бажаний кінцевий рівень боргу підприємства. Необхідно здійснити аналіз динаміки кредиторської заборгованості, розглянувши її склад за даними аналітичного обліку суб'єкта господарювання, а також з'ясувавши терміни її виникнення.

Щодо другого заходу, а саме розробки системи показників, що допоможе забезпечити максимально якісну оцінку поточного стану та перспектив розвитку, то нижче ми навели основні коефіцієнти, які використовуються для оцінки кредиторської заборгованості підприємства:

Таблиця 1.1 – Основні показники оцінки кредиторської заборгованості підприємства

№	Показник	Формула	Значення
1	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	<i>Витрати на виробництво продукції / Середнє значення кредиторської заборгованості</i>	Коефіцієнт вказує на кількість оборотів, які здійснила кредиторська заборгованість протягом року.
2	Показник частки кредиторської заборгованості в загальному обсязі оборотних коштів	<i>Кредиторська заборгованість / Загальний обсяг оборотних коштів * 100%</i>	Показник вказує на відсоток позиченої суми підприємства в структурі оборотних коштів, які він має повернути кредиторам.

Продовження таблиці 1.1

3	Показник залежності підприємства від кредиторської заборгованості	$\frac{\text{Сума запозичених коштів}}{\text{Загальна сума активів}} * 100\%$	Показник дає змогу зрозуміти, наскільки активи підприємства сформовані за рахунок кредиторів. Також коефіцієнт показує залежність підприємства від позикових коштів у своїй діяльності.
4	Баланс кредиторської та дебіторської заборгованостей	$\frac{\text{Кредиторська заборгованість}}{\text{Дебіторська заборгованість}}$	Оптимальне значення коефіцієнта дорівнює одиниці. У такому випадку компанія може кредитувати своїх покупців за рахунок постачальників.
5	Коефіцієнт фінансового ризику	$\frac{\text{Позиковий капітал}}{\text{Власний капітал}}$	Коефіцієнт дає змогу виявити ступінь залежності підприємства від зовнішніх кредитів.

Джерело: розроблено автором на основі [11]

Що стосується методики аналізу кредиторської заборгованості підприємства, то вона включає такі складові компоненти:

- аналіз динаміки (розрахунок і оцінка темпів росту / приросту в цілому по кредиторської заборгованості та по окремим її видам). Темпи росту кредиторської заборгованості підприємства, яке працює нормально, близькі до темпів росту дебіторської заборгованості.

- аналіз структури кредиторської заборгованості (визначення частки кожного виду заборгованості в її загальному обсязі). Порівняльна оцінка зміни структури кінця звітної періоду із початком періоду [22, С. 105-119].

Слід зазначити, що неналежне управління кредиторською заборгованістю може призвести до проблем при аудиті та до невдалих бізнес-рішень через непорозуміння щодо руху грошових коштів. Однак завдяки належним підходам, ефективним процесам виставлення та сплати рахунків підприємство матимете

чітке розуміння фінансового стану, щоб керувати своєю бізнес-стратегією, покращувати фінансування або інформувати потенційних інвесторів.

Застосовуючи належні методи управління кредиторською заборгованістю, підприємство може оптимізувати її величину та розмір, що дозволить залучити необхідні короткострокові запозичені кошти на безоплатній основі для фінансування окремих елементів оборотних активів; сприятиме росту фінансових результатів діяльності підприємства; забезпечить отримання необхідного прибутку від продажу; забезпечить збереження допустимого рівня ризику несплати платежів підприємства по своїм зобов'язанням; забезпечить достатньо високу швидкість оборотності коштів в розрахунках.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ (на прикладі НАК “Нафтогаз України”)

2.1. Аналіз стану кредиторської заборгованості підприємств нафтогазового сектору України

Енергетичний сектор є практично єдиним сектором, споживачем продукції та послуг якої є всі галузі промисловості та побутові споживачі (населення). Надійна робота підприємств галузі є гарантією стабільного розвитку економіки країни. Успішне вирішення завдання безперебійного та якісного енергопостачання визначається багатьма факторами: від обґрунтованого стратегічного планування до чіткої реалізації заходів, спрямованих на покращення діяльності компанії. Взаємні зобов'язання з контрагентами незмінно виникають у процесі здійснення будь-якої господарської діяльності організації. Контрагентами можуть виступати як постачальники та підрядники, так і покупці та замовники.

Нафтогазова промисловість є важливою для енергетичного, економічного та соціального прогресу країни. Частка джерел енергії нафти та природного газу становить 43,9% від сумарної частини енергетичного балансу. Споживання первинних енергоресурсів: нафти і газу складає понад 47,9% серед загального обсягу енергоресурсів [25]. Ми задовольняємо власні потреби у природному газі на 65%, у нафті – на 15-20% (дані за 2019 рік) [26, С. 134-167]. Частки природних ресурсів, якої не вистачає для нормального функціонування нашої державі – імпортується з інших країн: Російської Федерації (в основному це був природний газ, нафта та нафтопродукти, проте Україна зменшила обсяги використання Російського газу, зосередившись на власному виробництві та купівлі цього ресурсу в інших країнах), Білорусь, Казахстан, Прибалтика, Азербайджан та у незначних обсягах з інших країн.

Україна посідає провідне місце світового лідера з транзиту енергоносіїв через свою багаторічну історію становлення та розвитку нафтогазової промисловості.

Також на ці події сприяло вигідне географічне положення і розвинення систем газо- і нафтопроводів, що дозволило Україні набути статусу і називатися «з'єднувальною енергетичною ланкою» між різними країнами-споживачами та експортерами енергоресурсів промислово розвиненої Європи. Понад 50% експортних поставок російського газу транспортується через газотранспортну систему України до країн Європи (близько 20% від споживання загального обсягу природного газу в Європі) [26, С. 134-167]. Україна транспортує російський газ до 18 країн Європи, а саме Австрії, Болгарії, Боснії, Греції, Італії, Македонії, Молдови, Румунії, Німеччини, Польщі, Сербії, Словаччини, Словенії, Угорщини, Франції, Туреччини, Хорватії та Чехії.

Між Національними компаніями «Нафтогаз України» і ВАТ «Газпром» є довгостроковий контракт поставки природного газу з Російської Федерації та його транзит до інших країн Європи щодо купівлі-продажу. Згідно з цим договором «Газпром» має транспортувати через Україну не менше 225 млрд куб. м газу впродовж 2020-2024 років [26, С. 134-167].

На сьогоднішній день в Україні функціонують підприємства з транспортування природного газу і нафти, підприємства пошуку та видобутку вуглеводнів, у тому числі на території Азовського та Чорного морів. Також є заводи з виготовлення чималого асортименту устаткування для нафтогазової промисловості і труб, створені науково-дослідні інститути та різні проекти, сервісні та спеціалізовані будівельні організації.

В Україні існують шість нафтопереробних заводів та п'ять газопереробних, які виробляють практично весь асортимент вуглеводневої сировини та інших продуктів. Іноді відбувається зупинка заводів через технічні неполадки, через застарілі обладнання.

Головним підприємством паливно-енергетичного комплексу є Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України», являється однією з найбільших компаній країни. Завдяки діяльності «Нафтогаз України» державний бюджет України отримує близько 5%, компанія виробляє десяту частину ВВП. При такому розкладі сумарна кількість працюючих на виробництві компанії складає близько 1%

працевдатного населення країни. Злагоджена робота компанії сприяє зміцненню енергетичної незалежності країни.

Компанії нафтогазової промисловості поділяють на державні та приватні. До державних компаній-видобувачів газу та нафти відносять АТ «Укргазвидобування», що входить до групи НАК «Нафтогаз України». Компанія протягом багатьох років залишається найбільшою за видобутком блакитного палива в Україні. Іншою державною компанією є ПАТ «Укрнафта», яка є найбільшим видобувачем нафти в Україні та яка також входить до групи НАК «Нафтогаз України».

До основних приватних компаній можна віднести ДТЕК Нафтогазовидобування, ЕСКО-Північ, ПрАт Укрнафтобуріння, Smart Energy, Poltava Petroleum Company, Regal Petroleum, Geo-Alliance, УкрКарпатОйл, Каштан Петролеум, Бориславська нафтова компанія та інші.

Нафтогазовий сектор охоплює підприємства і компанії, діяльність яких пов'язана з видобутком, транспортуванням, розподілом, зберіганням, постачанням природного газу, а також видобутком, транспортуванням нафти та нафтопродуктів. Суб'єктами ринку природного газу в Україні є: оператор газотранспортної системи ТОВ «ОГТС», 46 операторів газорозподільних систем, оператор газосховищ АТ «Укртрансгаз», замовник, оптовий продавець, оптовий покупець, постачальник та різні категорії споживачів [26, С. 134-167].

За даними НКРЕКП, на ринку природного газу діють 373 замовники послуг транспортування та 354 замовники послуг зберігання природного газу. Купівля-продаж природного газу, в т.ч. імпорт, здійснюється 350 суб'єктами господарювання, серед яких оптові покупці та оптові продавці природного газу. Реалізація природного газу вітчизняним споживачам для власних потреб здійснюється через 234 постачальники [32].

На нашу думку, щоб більш детально ознайомитися з ринком природного газу та нафти, потрібно ознайомитись з ключовими гравцями та визначити, яку частину вони на ньому займають. До основних підприємств, що здійснюють видобування

нафти та газоконденсату, належать близько 10 суб'єктів господарювання, серед них є як державні, так і приватні підприємства.

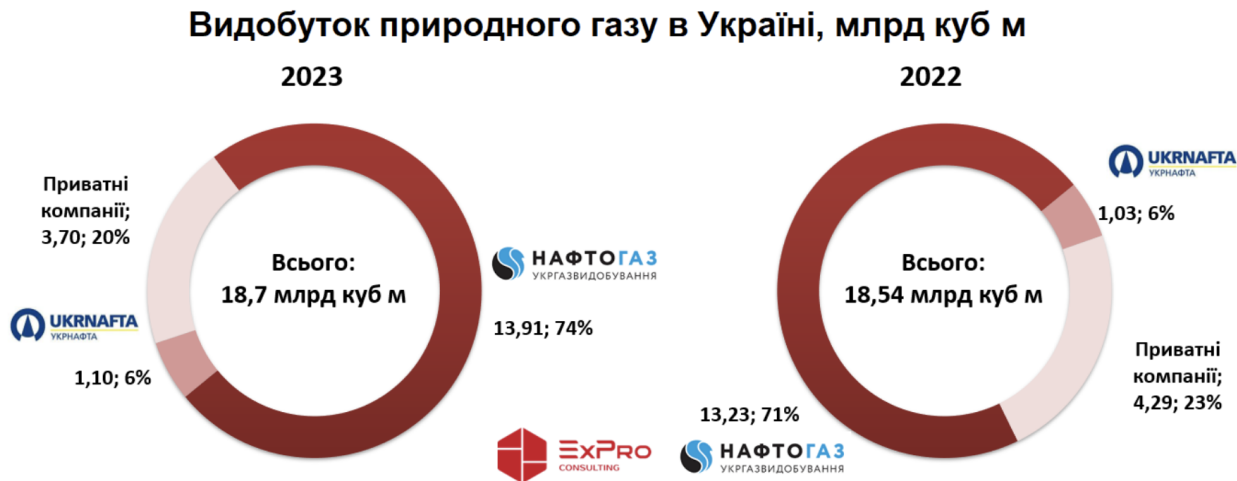

Рисунок 2.1 - Найбільші компанії з видобутку нафти та газоконденсату в Україні за 2022-2023 рр.

Джерело: [16]

Рисунок 2.1 показує, що Україна у 2023 році видобула понад 18,7 млрд кубометрів валового природного газу, за даними розрахунків ExPro. Це на 0,9% більше у порівнянні з минулим роком, коли обсяг видобутку становив 18,54 млрд кубометрів.

Минулого року видобуток природного газу в Україні впав на 6% через повномасштабне вторгнення Росії. Однак у 2023 році компанії, особливо державні, змогли збільшити обсяги видобутку.

АТ «Укргазвидобування» залишилося найбільшою газовидобувною компанією в країні. У 2023 році вона видобула понад 13,9 млрд кубометрів валового природного газу, що на 5% більше порівняно з минулим роком (майже 13,23 млрд кубометрів). Крім того, у 2023 році компанія видобула на 1,7% більше газу, ніж у 2021 році, до початку російського вторгнення. Видобуток товарного газу компанією «Укргазвидобування» склав приблизно 13,22 млрд кубометрів, що також на 5% більше, ніж у минулому році.

ПАТ «Укрнафта» у 2023 році збільшила видобуток природного газу на 6%, до майже 1,1 млрд кубометрів. Зростання обсягів видобутку було досягнуто завдяки початку буріння нових свердловин і проведенню сервісних робіт на існуючих свердловинах, що допомогло відновити обсяги видобутку після падіння минулого року.

Приватні компанії, навпаки, скоротили обсяги видобутку природного газу у 2023 році майже на 14%, до 3,7 млрд кубометрів. Скорочення видобутку приватними компаніями пов'язане з труднощами реалізації газу на внутрішньому ринку через слабкий попит і заборону на експорт, а також із зупинкою деяких спеціальних дозволів (зокрема, для «Укрнафтобуріння» та Smart Energy).

Рисунок 2.2 - Найбільші компанії з видобутку газу в Україні 2023 рік[16]

Згідно з рисунком 2.2, найбільшою компанією з видобутку газу в Україні у 2023 році є НАК "Нафтогаз України", яка видобула 69,3% від загального обсягу. Це свідчить про значну концентрацію видобутку газу у державній компанії, яка значною мірою визначає загальний стан газовидобувної галузі країни. Її домінування є важливим фактором для енергетичної безпеки України, особливо в умовах геополітичної нестабільності.

Другою за величиною компанією є ДТЕК "Нафтогазвидобування", яка забезпечує 9,8% видобутку газу. Ця компанія є важливим гравцем у приватному секторі газовидобування України. Її значний внесок підкреслює роль приватних компаній у забезпеченні енергетичних потреб країни та сприяє диверсифікації джерел видобутку.

ПАТ "Укрнафта" видобуває 4,4% газу в Україні, що робить її важливою складовою галузі. Компанія активно інвестує в нові свердловини та проведення сервісних робіт, що сприяє збільшенню видобутку. Враховуючи її історичну значущість та наявність великих запасів, "Укрнафта" залишається ключовим гравцем на ринку.

Компанії середнього рівня, такі як ПРАТ "Укрнафтобуріння" (6,2%) та ЕСКО-північ (5,1%), також роблять значний внесок у загальний видобуток газу. Їхня діяльність сприяє стабільності галузі та забезпечує додаткові обсяги газу, що є важливим для національної енергетичної стратегії.

Інші компанії разом видобули 5,2% газу. Хоча їхній внесок менший порівняно з лідерами ринку, вони відіграють важливу роль у забезпеченні гнучкості та адаптивності газовидобувної галузі. Їхня присутність допомагає підтримувати конкурентне середовище та стимулює технологічні інновації.

Загалом, газовидобувна галузь України демонструє стабільне зростання у 2023 році, попри виклики, зумовлені геополітичною ситуацією. Домінування державних компаній, поряд з активною участю приватних гравців, забезпечує необхідний баланс для енергетичної безпеки країни. Подальший розвиток галузі залежатиме від ефективного управління, інвестицій у нові технології та стабільної економічної політики. Для того, щоб проаналізувати важливість нафти та газу для українських підприємств, слід визначити структуру споживання даних ресурсів в розрізі найбільших галузей

Рисунок 2.3 - Структура споживання нафти і газу за галузями в Україні 2023 році
Джерело: [16]

Рисунок 2.3 показує, що споживання нафти і газу охоплює п'ять великих галузей: транспорт, побутовий сектор, промисловість, сільське господарство та торгівля та послуги.

Побутовий сектор є найбільшим споживачем нафти і газу в Україні, займаючи 37,9% від загального обсягу споживання. Це свідчить про високу залежність населення від цих енергоресурсів для обігріву, приготування їжі та інших побутових потреб. Враховуючи таку значну частку, політика енергозбереження та ефективного використання ресурсів у побутовому секторі є критично важливою для зменшення навантаження на енергетичну систему країни.

Транспортний сектор споживає 30,1% нафти і газу, що робить його другим за величиною споживачем. Це підкреслює важливість нафтопродуктів та природного газу для функціонування транспортної інфраструктури, яка включає автомобільний, залізничний, авіаційний та водний транспорт. Зниження залежності від традиційних енергоресурсів у цьому секторі може бути досягнуто шляхом

впровадження альтернативних видів палива та підвищення енергоефективності транспортних засобів.

Промисловий сектор споживає 21,8% нафти і газу. Це вказує на значну залежність промислових підприємств від цих енергоресурсів для забезпечення виробничих процесів. Ефективне управління енергоресурсами у промисловості може суттєво знизити витрати та підвищити конкурентоспроможність підприємств. Інвестиції у сучасні енергоефективні технології та модернізацію виробництва є необхідними для оптимізації споживання енергії у цьому секторі.

Сільське господарство споживає 6,8% нафти і газу, що підкреслює його роль у структурі споживання енергії. Використання цих ресурсів у сільському господарстві включає обробку земель, роботу сільськогосподарської техніки, опалення теплиць та інші потреби. Підвищення ефективності використання енергоресурсів у цьому секторі може сприяти зниженню виробничих витрат та підвищенню рентабельності сільськогосподарських підприємств.

Сектор торгівлі та послуг споживає лише 4% нафти і газу. Незважаючи на невелику частку, ефективне використання енергоресурсів у цьому секторі також має значення. Впровадження енергоефективних рішень, таких як модернізація систем опалення, вентиляції та кондиціонування, а також перехід на енергоощадні технології, може знизити витрати та підвищити екологічну стійкість цього сектора.

Загальна структура споживання нафти і газу в Україні у 2023 році відображає високий рівень залежності різних галузей від цих енергоресурсів. Підвищення енергоефективності, впровадження альтернативних джерел енергії та модернізація інфраструктури є ключовими напрямками для зменшення залежності від нафти і газу, що сприятиме підвищенню енергетичної безпеки та стійкості економіки України.

Розглядаючи питання про споживання природного газу в розрізі галузей, слід також наголосити на проблемі в розрахунках за газ із бюджетними організаціями. Адже накопичення боргів за природний газ є частою проблемою у взаємовідносинах із такими організаціями. Водночас є значна категорія установ, що фінансуються з державного бюджету, на кшталт лікарень, дитячих садочків або

водоканалів, які неможливо відключити від постачання енергоносіїв, оскільки така процедура створює цілий пласт соціальних проблем для населення [26, С. 134-167].

Невиконання умов договору може відобразитись на фінансовому стані підприємства, що здійснює постачання певних видів енергоресурсів. Перш за все, у такого підприємства може виникнути різке збільшення дебіторської заборгованості та її частки в оборотних активах. Саме такий ріст може свідчити про неплатоспроможність і банкрутство певних покупців. А збільшення частки дебіторської заборгованості може негативно відобразитись на балансі дебіторської та кредиторської заборгованостей. На нашу думку, компаніям-постачальникам необхідно впровадити додаткові забезпечувальні заходи виконання зобов'язань з оплати за природний газ. Одним із подібних заходів можна назвати укладення договору поруки або забезпечити себе певними страховими гарантіями.

Перед тим, як перейти до аналізу стану кредиторської заборгованості, слід розглянути дані та проаналізувати динаміку основних фінансових показників підприємств нафтогазового сектору.

Таблиця 2.1 - Фінансові результати до оподаткування підприємств нафтогазового сектору 2019-2023 рр.

Рік	Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, тис. грн.	Підприємства, які одержали	
		Прибуток у % до загальної кількості підприємств	Збиток у % до загальної кількості підприємств
2019	34023624	48,2	51,8
2020	21064818,4	38,2	61,8
2021	34567876,3	47,6	53,4
2022	17878765,1	53,4	47,6
2023	19890455,3	57,8	43,2

Джерело: [17]

Рисунок 2.4 - Фінансовий результат до оподаткування підприємств нафтогазового сектору 2019-2023 рр.

Джерело : [16]

З 2019 по 2021 рік, підприємства нафтогазового сектору показують певну стабільність з високими фінансовими результатами, хоч і з деякими коливаннями. 2020 рік показав значне зниження частки прибуткових підприємств до 38,2%, що може бути наслідком глобальної економічної кризи через пандемію COVID-19

2022 рік показав позитивний результат у 17878765,1 тис. грн з часткою прибуткових підприємств 53,4%, що може вказувати на початок відновлення після пандемії. 2023 рік продемонстрував подальше зростання до 19890455,3 тис. грн, при цьому частка прибуткових підприємств збільшилась до 57,8%, що свідчить про загальну позитивну тенденцію в галузі

Загалом, нафтогазовий сектор України протягом 2019-2023 років показував різні фінансові результати, значною мірою залежні від зовнішніх економічних і політичних чинників. Незважаючи на періоди кризи, сектор демонстрував здатність до відновлення і покращення фінансових показників.

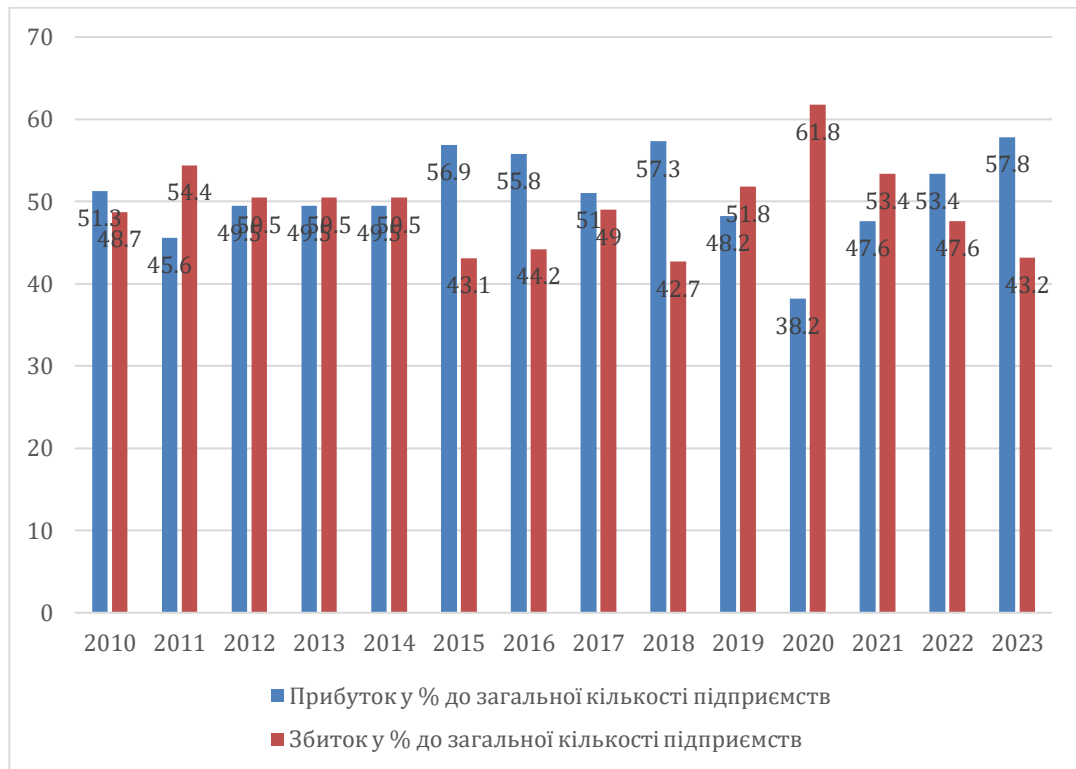

Рисунок 2.5 - Фінансовий результат (прибуток/збиток) підприємств нафтогазового сектору у 2010-2023 рр.

Джерело: [16]

На рисунку 2.5 можна побачити, як змінювалась ситуація стосовно прибутковості та збитковості підприємств нафтогазового сектору протягом 2010-2020 років. Можна виділити, що значення прибутку та збитку компаній коливалися в межах 50%. Найсприятливіший період був під час 2014-2018 років, адже прибутковість протягом цих років стабільно перевищувала значення збитку.

Одним із факторів впливу на фінансовий результат підприємств нафтогазового комплексу є військові дії території України. Відомо, що наша країна має другі за обсягом поклади природного газу у Європі. Найбільше родовищ знаходиться на Донбасі та на західній Україні. Так як значна частина свердловин знаходиться на сході, бойові дії на цих територіях унеможливають буріння та переробку енергоресурсів. Сьогодні, у зв'язку з повномасштабною агресією Російської Федерації у 2022 році, велика частка нафтобаз та інших об'єктів інфраструктури нафтогазового комплексу піддалися ракетним ударам та зазнали руйнувань. Безумовно, ці події значною мірою впливають на галузь на даний час

та надзвичайно будуть сповільнювати темпи розвитку до того моменту, поки бойові дії не завершаться.

Переходячи до аналізу стану заборгованості енергетичних підприємств України, слід ще раз наголосити, що дана інформація стосовно довгострокової та поточної заборгованостей знаходиться у другому та третьому розділі пасивів балансу відповідно. Нафтогазова промисловість охоплює багато процесів, підприємства тісно пов'язані з суб'єктами господарювання інших галузей, тому й облік заборгованості має вестись надзвичайно ретельно. Ведення обліку боргів є важливим процесом, адже неналежне управління загрожує виникненню розбіжностей у сумах або втраті контролю над строками виплат. Це, в свою чергу, може призвести до погіршення бізнес-стосунків із контрагентами.

Важливо також проаналізувати стан заборгованості серед загального числа підприємств нафтогазового сектору України.

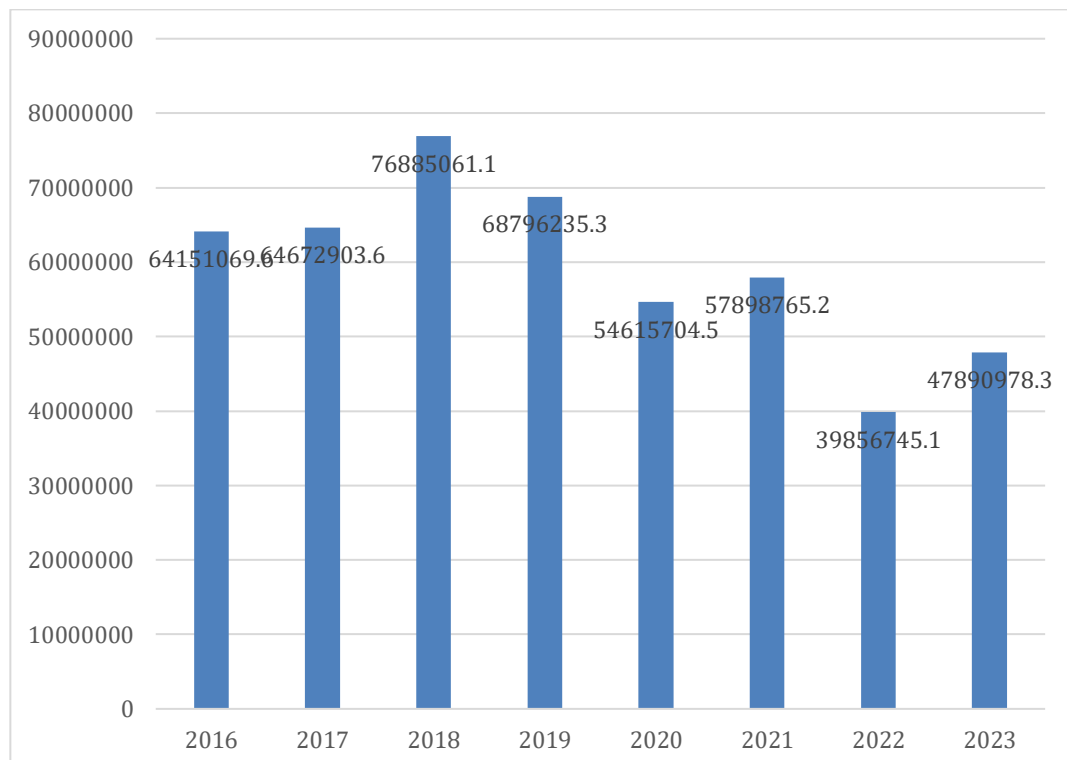

Рисунок 2.6 - Усього поточних зобов'язань та забезпечень підприємств, що здійснюють видобуток сирої нафти та природного газу (2016-2023 р.)

Джерело : [16]

За останні вісім років поточні зобов'язання та забезпечення підприємств, які здійснюють видобуток сирової нафти та природного газу в Україні, показують різноманітні динамічні зміни.

Загальний обсяг поточних зобов'язань і забезпечень у 2023 році склав 47890978.3 тис. грн, що є вищим порівняно з 2022 роком, але нижчим у порівнянні з попередніми роками до 2020 року. Це свідчить про тенденцію до зниження фінансових ризиків та оптимізації фінансових потоків в галузі.

За період з 2016 по 2020 рік відбувалося зменшення поточних зобов'язань та забезпечень, що, швидше, було пов'язано зі змінами в економічних умовах, включаючи коливання цін на нафту та природний газ, а також зі змінами у фінансовій політиці підприємств.

Виділяється 2018 рік, коли обсяг поточних зобов'язань і забезпечень значно зросли до 76,885,061.1 тис. грн. Це може бути пов'язано зі збільшенням інвестицій у розвиток інфраструктури та технологій, необхідних для ефективного видобутку нафти та газу.

З 2021 по 2023 рік відбулася загальна стабільність у рівні поточних зобов'язань і забезпечень, що вказує на певну консолідацію фінансових показників галузі. Це сприяє збереженню фінансової стійкості підприємств і зменшенню ризиків.

Зміни у рівні поточних зобов'язань і забезпечень частково відображають вплив економічних умов нафтогазового ринку, включаючи цінові коливання, регуляторні зміни та геополітичні фактори. Оптимізація фінансових стратегій є важливою для забезпечення стійкості та розвитку сектору в умовах невизначеності.

Аналіз поточних зобов'язань та забезпечень підприємств нафтогазового сектору України за останні вісім років демонструє динамічні зміни і певну стабільність у фінансових показниках галузі. Оптимізація фінансових процесів і розвиток ефективної фінансової політики є ключовими для подальшого зміцнення стійкості та конкурентоспроможності підприємств в умовах ринкових викликів.

2.2. Обсяг і структура кредиторської заборгованості НАК “Нафтогаз України”

В умовах необхідності проведення економічних реформ та активного інтегрування України у світову економічну спільноту, підприємства нафтогазового комплексу намагаються постійно вдосконалювати свої технології виробництва та способи організації ділових процесів, щоб підвищити ефективність бізнесу та посилити конкурентоздатність.

Слід ще раз наголосити, що видобуток природного газу та нафти забезпечують компанії державної і приватної форм власності. Середній рівень виснаженості українських родовищ природного газу, які знаходяться в експлуатації, складає 84%. Більше 70% природного газу було видобуто АТ “Укргазвидобування”, яке знаходиться в системі корпоративного управління НАК “Нафтогаз України”. Компанія є першим в Україні видобувником вуглеводнів, національним контрагентом з їх імпорту та транзиту. Нафтогаз забезпечує зберігання газу в найбільших підземних сховищах Європи, дбає про надійне та безпечне газопостачання країни в умовах здійснення ринкових реформ, екологічної трансформації. Частка НАК “Нафтогаз України” у структурі вітчизняного газового балансу складає 65%, зокрема в сегменті реалізації природного газу для населення та теплогенеруючих підприємств 92% та 87%, відповідно [25].

Сумарна заборгованість контрагентів, які отримують газ через механізм покладання спеціальних обов’язків із ресурсів НАК “Нафтогаз України”, становить 78,1 млрд. грн. Ця сума включає заборгованість теплогенеруючих підприємств (40 млрд. грн.), електрогенеруючих підприємств (7,6 млрд. грн.), регіональних газопостачальних підприємств (26,9 млрд. грн.) та прямих промислових споживачів (3,6 млрд. грн.) [25].

Перш за все, слід розпочати із питання структури балансу НАК “Нафтогаз України”. Доцільно розглянути динаміку показників за три роки для того, щоб здійснити порівняння та визначити причини змін в обсягах.

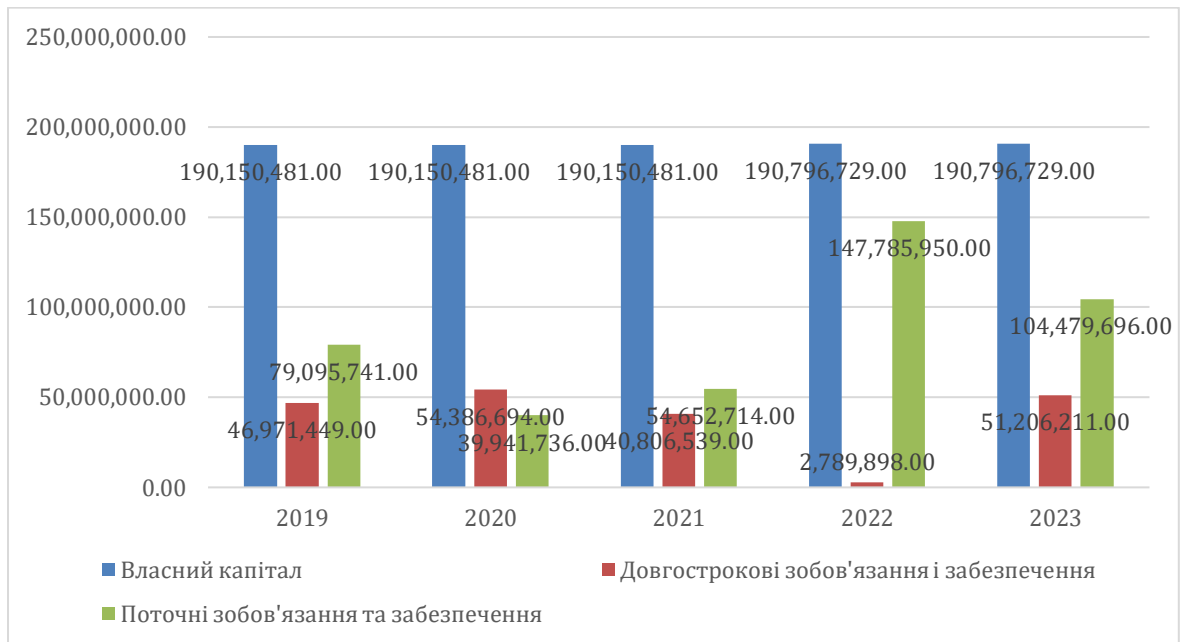

Рисунок 2.7 – Динаміка основних розділів пасиву балансу НАК «Нафтогаз України» 2019-2023рр.

Джерело: [5, С. 6-12]

На рисунку 2.7 можемо побачити основні тенденції до зміни основних показників пасиву балансу. Протягом періоду з 2019 по 2023 рік власний капітал НАК «Нафтогаз України» залишався стабільним і склав 190150481.00 тис. грн в усі роки. Це свідчить про збереження базового капіталу компанії без суттєвих змін.

Розглядаючи показники заборгованості НАК «Нафтогаз України», слід перейти до другого та третього розділу пасивів балансу підприємства. Там ми можемо побачити детальну інформацію стосовно довгострокових та поточних зобов'язань і забезпечень компанії. З метою проведення аналізу обсягу заборгованості НАК «Нафтогаз України», слід розглянути рисунок 2.8 про стан довгострокових зобов'язань та забезпечень протягом 2019-2023 років.

Рисунок 2.8 - Довгострокові зобов'язання та забезпечення НАК «Нафтогаз України» за період 2019-2023 років [5, С. 6-12]

Довгострокові зобов'язання і забезпечення НАК «Нафтогаз України» показали значне коливання. У 2019 році вони склали 46971449.00 тис. грн, але зросли до 54386694.00 тис. грн у 2020 році, що може бути пов'язано з потребою в додатковому фінансуванні в умовах економічної нестабільності. У наступні роки цей показник знову зменшився, досягнувши 2789898.00 тис. грн у 2022 році, і відновився до 51206211.00 тис. грн у 2023 році, що може свідчити про оптимізацію фінансових зобов'язань компанії.

Загальні обсяги довгострокових зобов'язань та забезпечень складаються з рядків 1510 «Довгострокові кредити банків», 1515 «Інші довгострокові зобов'язання» та 1520 «Довгострокові забезпечення». Оскільки термін дії таких зобов'язань та забезпечень становить більше дванадцять місяців, то для оцінки і відображення їх у звітності застосовують ряд припущень та дисконтування грошових потоків.

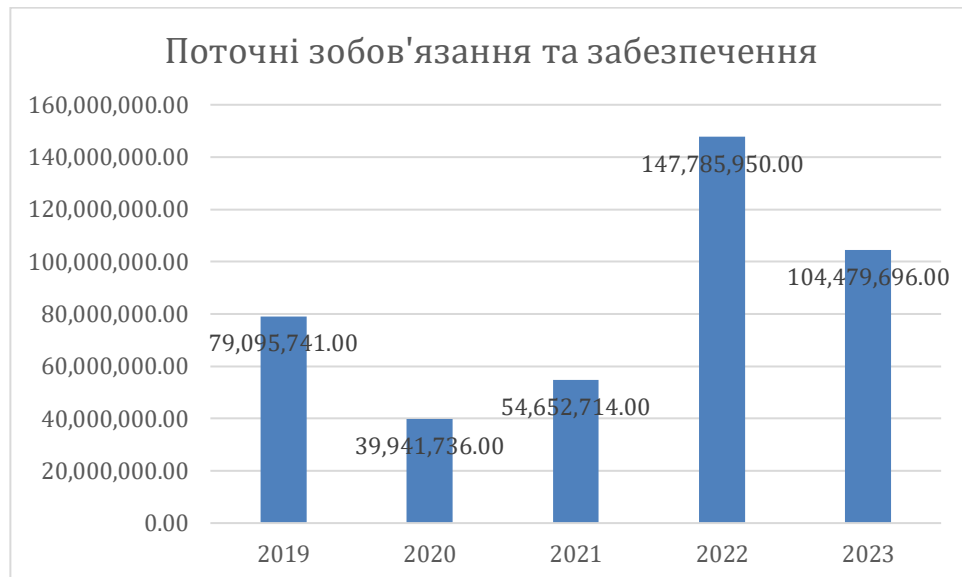

Рисунок 2.9 - Загальний обсяг поточних зобов'язань та забезпечень НАК «Нафтогаз України» у 2019-2023 рр.

Джерело: [5, С. 6-12]

Поточні зобов'язання та забезпечення також показали динаміку змін. У 2019 році вони склали 79095741.00 тис. грн, але знизилися до 39941736.00 тис. грн у 2020 році, і потім знову зросли до 54652714.00 тис. грн у 2021 році. У 2022 році цей показник значно збільшився до 147785950.00 тис. грн, що може бути пов'язано з тимчасовими фінансовими обтяженнями або спеціальними умовами угод. У 2023 році він зменшився до 104479696.00 тис. грн, що свідчить про зменшення фінансових ризиків і оптимізацію поточних зобов'язань компанії.

Загалом, динаміка основних розділів пасиву балансу НАК «Нафтогаз України» вказує на стратегічну стабільність власного капіталу, але значні коливання в довгострокових та поточних зобов'язаннях. Оптимізація фінансових зобов'язань і забезпечень є важливою для забезпечення фінансової стійкості компанії в умовах внутрішніх та зовнішніх викликів.

Слід також детально розглянути структуру поточних зобов'язань та забезпечень за останні три роки. Загальні обсяги поточних зобов'язань та забезпечень складаються переважно з рядків: 1610 «Поточна кредиторська

заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями” (даний рядок призначений для відображення суми довгострокових зобов'язань, яка підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу); 1615 “Товари, роботи, послуги”; 1620 “Розрахунки з бюджетом”; 1621 “У тому числі з податку на прибуток”; 1625 “Розрахунки зі страхування”; 1630 “Розрахунки з оплати праці”; 1635 “Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами”; 1660 “Поточні забезпечення” (рядок призначений для відображення суми забезпечень, які планується використати протягом 12 місяців з дати балансу, для покриття витрат, щодо яких відповідне забезпечення було створено); 1690 “Інші поточні зобов'язання” (рядок призначений для відображення сум зобов'язань, для відображення яких за ознаками суттєвості не можна було виділити окрему статтю або які не можуть бути включені до інших статей, наведених у розділі “Поточні зобов'язання і забезпечення”) [1]. Аналіз структури поточних зобов'язань та забезпечень дасть змогу зрозуміти частку окремих складових у загальному обсязі.

Таблиця 2.2 – Динаміку складових поточних зобов'язань та забезпечень НАК
“Нафтогаз України” за 2019-2023 рр.

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення тис.грн		Відносне відхилення %	
						2023-2019	2023-2022	2023-2019	2023-2022
						Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	5 957 523,0	5 857 112,0	12 075 299,0	67 838 755,0	25 793 615,0	19 836 092,0	-42 045 140,0	332,96	-61,98
товари, роботи, послуги	19 691 291,0	22 630 160,0	14 5 501 716,0	26 548 244,0	26 051 157,0	6 359 866,0	11 502 913,0	32,30	79,07
розрахунками з бюджетом	8 813 625,0	14 002,0	18 595,0	2 579 142,0	49 127,0	-8 764 498,0	-2 530 015,0	-99,44	-98,10
у тому числі з податку на прибуток	8 800 792,0	0		1 409 776,0		-8 800 792,0	-1 409 776,0	-100,00	-100,00
розрахунками зі страхування	248	266	1 087,0	1 227,0	3 631,0	3 383,0	2 404,0	1 364,11	195,93
розрахунками з оплати праці	2 702,0	6 826,0	7 167,0	24 470,0	23 722,0	21 020,0	- 748,00	777,94	-3,06
за одержаними авансами	1 376 879,0	5 054 652,0	2 856 954,0	2 544 515,0	2 557 860,0	1 180 981,0	13 345,00	85,77	0,52
Поточні забезпечення	33 562 244,0	1 816 608,0	1 721 145,0	5 515 946,0	1 799 821,0	-31 762 423,0	-3 716 125,00	-94,64	-67,37
Доходи майбутніх періодів	204 967,0	198 521,0	186 212,0	182 076,0	177 941,0	-27 026,0	-4 135,00	-13,19	-2,27
Інші поточні зобов'язання	4 366 605,0	4 242 443,0	29 582 464,0	40 885 817,0	24 767 762,0	20 401 157,0	-16 118 055,00	467,21	-39,42
Усього за розділом III	79 095 741,0	39 941 736,0	54 652 714,0	147 785 950,0	104 479 696,0	25 383 955,0	-43 306 254,00	32,09	-29,30

Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями виявила значні коливання протягом аналізованого періоду. У 2019 році вона складала 5 957 523 тис. грн, зросла до 12 075 299 тис. грн у 2021 році та досягла

піку у 2022 році – 67 838 755 тис. грн. Проте у 2023 році цей показник знизився до 25 793 615 тис. грн, що вказує на абсолютне відхилення у 19 836 092 тис. грн та відносне відхилення на рівні 332,96% порівняно з 2019 роком. Таке різке зростання та подальше падіння свідчить про значні зміни у фінансовому управлінні та реструктуризації заборгованостей підприємства.

Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги зросла з 19 691 291 тис. грн у 2019 році до 26 051 157 тис. грн у 2023 році. Відносне відхилення склало 32,30% за період 2019-2023 років та 79,07% за період 2022-2023 років. Це свідчить про зростання обсягів закупівель товарів та послуг або збільшення вартості цих послуг для компанії.

Розрахунки з бюджетом зазнали значного скорочення: з 8 813 625 тис. грн у 2019 році до 49 127 тис. грн у 2023 році, що показує абсолютне відхилення -8 764 498 тис. грн і відносне відхилення -99,44%. Особливо варто відзначити, що у 2021 році цей показник був лише 18 595 тис. грн, а у 2022 році – 2 579 142 тис. грн. Це може свідчити про оптимізацію податкових платежів та ефективніше управління податковими зобов'язаннями.

Розрахунки з податку на прибуток у 2019 році склали 8 800 792 тис. грн, але до 2023 року цей показник був відсутній. Відносне відхилення склало -100%, що може вказувати на зміну податкового законодавства або реорганізацію фінансової звітності компанії.

Розрахунки зі страхування зросли з 248 тис. грн у 2019 році до 3 631 тис. грн у 2023 році, що показує абсолютне відхилення у 3 383 тис. грн та відносне відхилення у 1364,11%. Це свідчить про збільшення страхових зобов'язань або підвищення страхових премій.

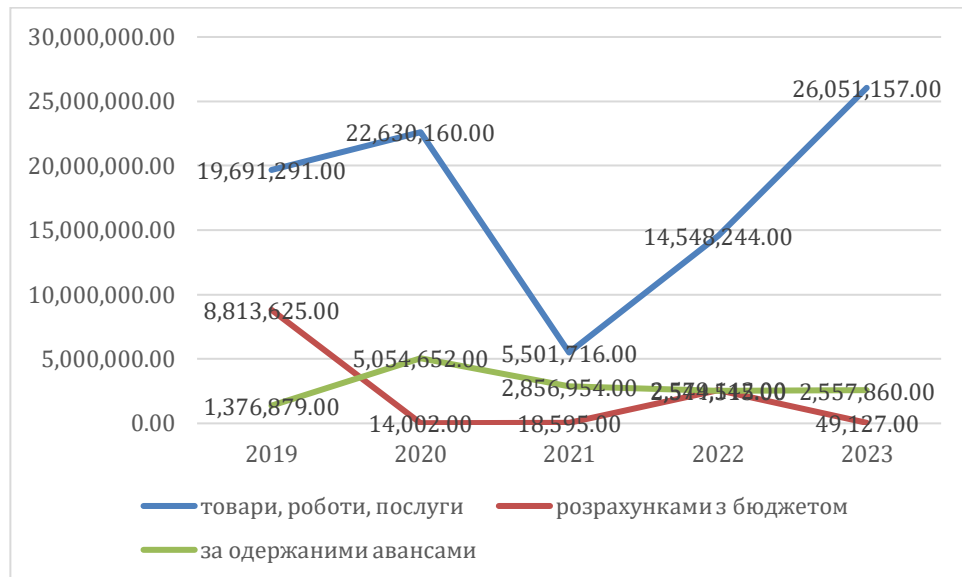

Рисунок 2.10 - Динаміку складових поточних зобов'язань та забезпечень НАК “Нафтогаз України” за 2019-2023 рр.

Джерело: [5, С. 6-12]

Розрахунки з оплати праці також показали зростання з 2 702 тис. грн у 2019 році до 23 722 тис. грн у 2023 році. Абсолютне відхилення склало 21 020 тис. грн, а відносне відхилення – 777,94%. Це може бути пов'язане зі збільшенням чисельності працівників або підвищенням заробітної плати.

Поточні забезпечення значно знизилися з 33 562 244 тис. грн у 2019 році до 1 799 821 тис. грн у 2023 році. Абсолютне відхилення склало -31 762 423 тис. грн, а відносне відхилення – -94,64%. Це свідчить про значне зменшення резервів для покриття поточних зобов'язань.

Доходи майбутніх періодів знизилися з 204 967 тис. грн у 2019 році до 177 941 тис. грн у 2023 році. Абсолютне відхилення склало -27 026 тис. грн, а відносне відхилення – -13,19%. Це вказує на зменшення відкладених доходів.

Інші поточні зобов'язання значно зросли з 4 366 605 тис. грн у 2019 році до 24 767 762 тис. грн у 2023 році. Абсолютне відхилення склало 20 401 157 тис. грн, а відносне відхилення – 467,21%. Це може свідчити про збільшення інших фінансових зобов'язань, не включених в інші категорії.

Загальна сума поточних зобов'язань і забезпечень зросла з 79 095 741 тис. грн у 2019 році до 104 479 696 тис. грн у 2023 році. Абсолютне відхилення склало 25

383 955 тис. грн, а відносне відхилення – 32,09%. Це показує загальне зростання поточних зобов'язань НАК "Нафтогаз України", що може бути пов'язане з збільшенням обсягів діяльності або зростанням фінансових зобов'язань.

Аналіз динаміки складових поточних зобов'язань та забезпечень НАК "Нафтогаз України" за 2019-2023 роки показує значні зміни в фінансовій структурі компанії. Значні коливання у фінансових показниках вказують на вплив різних зовнішніх та внутрішніх чинників на діяльність компанії, включаючи зміни в податковому законодавстві, реструктуризацію боргів та зміну обсягів діяльності.

2.3. Оцінка ефективності управління кредиторською заборгованістю підприємства та його впливу на його платоспроможність і фінансову стійкість

Перш за все, слід навести особливості формування фінансових результатів діяльності НАК «Нафтогаз України» за три роки.

Таблиця 2.3 – Фінансовий результат від операційної діяльності НАК «Нафтогаз України» протягом 2019-2023 рр.

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення тис.грн		Відносне відхилення %	
						2023-2019	2023-2022	2023-2019	2023-2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	178 349 399,00	121 058 717,00	170 462 230,00	169 912 324,00	138 559 794,00	-39 789 605,0 0	-31 352 530,0 0	-22,31	-18,45
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	147 308 054,00	121 885 731,00	150 313 093,00	149 596 766,00	151 883 789,00	4 575 735,0 0	2 287 023,0 0	3,11	1,53
Валовий: прибуток	31 041 345,00	-827 014,00	20 149 137,00	20 315 558,00	-13 323 995,00	-44 365 340,0	-33 639 553,0	-142,92	-165,59
Інші операційні доходи	68 420 920,00	39 242 377,00	583 115,00	3 763 899,00	11 366 233,00	-57 054 687,0	7 602 334,0	-83,39	201,98
Адміністративні витрати	3 514 572,00	3 180 396,00	3 066 429,00	2 493 342,00	1 492 510,00	-2 022 062,0	-1 000 832,0	-57,53	-40,14

Продовження таблиці 2.3

Витрати на збут	2 280 495,00	3 153 279,00	1 232 524,00	1 321 039,00	3 243 005,00	962 510,0	1 921 966,0	42,21	145,49
Інші операційні витрати	20 707 935,00	26 032 188,00	16 288 454,00	49 938 227,00	14 458 203,00	-6 249 732,0	-35 480 024,0	-30,18	-71,05
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	72 959 263,00	6 049 500,00	144 845,00	-29 673 151,00	21 151 480,00	-51 807 783,0 0	50 824 631,0 0	-71,01	-171,28
Дохід від участі в капіталі	0,00	234 514,00	15 557 237,00	1 852 168,00	27 166 000,00	166 000,0	27 25 313 832,0	100,00	1 366,71
Інші фінансові доходи	1 758 034,00	1 364 196,00	3 146 297,00	1 491 319,00	1 137 278,00	-620 756,0	-354 041,0	-35,31	-23,74
Інші доходи	2 047 262,00	1 764 767,00	1 315 166,00			-2 047 262,0	0,00	-100,00	-100,00
Фінансові витрати	5 684 370,00	5 791 588,00	4 451 368,00	6 082 821,00	8 492 388,00	2 808 018,0	2 409 567,0	49,40	39,61
Втрати від участі в капіталі	6 145 402,00	0,00				-6 145 402,0	0,00	-100,00	-100,00
Інші витрати	398 694,00	16 240 709,00		11 621 407,00	3 785 377,00	3 386 683,0	-7 836 030,0	849,44	-67,43
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	64 536 093,00	-12 619 320,00	15 712 177,00	4 403 389,20	-5 125 967,00	-69 662 060,0	-9 529 356,2	-107,94	-216,41
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-13 877 882,00	-5 382 381,00		44 033 892,00	3 612 342,00	17 490 224,0	-40 421 550,0	-126,03	-91,80
Чистий фінансовий результат: прибуток	50 658 211,00	18 001 701,00	13 051 509,00	- 3660672 1	- -1513625	-52 171 836,0	35 093 096,0	-102,99	-95,87

Джерело : розроблено автором на основі [5, С. 6-12]

Чистий дохід від реалізації продукції НАК «Нафтогаз України» показав коливання з 178349399.00 тис. грн у 2019 році до 138559794.00 тис. грн у 2023 році. Це зменшення на 39789605.00 тис. грн або 22.31% може бути пов'язане зі змінами на ринку енергетичних ресурсів та внутрішніми змінами в управлінні.

Валовий прибуток показав значні коливання від 31041345.00 тис. грн у 2019 році до -13323995.00 тис. грн у 2023 році. Відносне зменшення на 142.92% відображає складні умови на ринку та зміни в ефективності виробництва.

Фінансовий результат від операційної діяльності НАК «Нафтогаз України» також показав значні зміни, з прибутку 72959263.00 тис. грн у 2019 році до прибутку 21151480.00 тис. грн у 2023 році. Абсолютне зменшення на 51807783.00

тис. грн або 71.01% вказує на вплив економічних та політичних факторів на діяльність компанії.

Значні коливання в інших операційних доходах та витратах свідчать про нестабільність в управлінні додатковими доходами та витратами компанії. Наприклад, інші операційні доходи зменшились на 57054687.00 тис. грн з 2019 по 2023 рік, що складає 83.39%.

Динаміка фінансового результату НАК «Нафтогаз України» за останні п'ять років відображає складні економічні та внутрішні виклики, з якими стикається компанія. Зміни в доходах, витратах і прибутках вказують на необхідність адаптації стратегій управління для підтримання фінансової стійкості та конкурентоспроможності.

Стосовно ефективності процесу управління кредиторською заборгованістю НАК «Нафтогаз України», то її зрештою слід розглядати як базу, за якої її склад, розмір і співвідношення забезпечує оптимізацію обсягів прибутку, товарообороту та вільних коштів з урахуванням базових цілей та пріоритетів розвитку підприємства. Для того, щоб ефективно управляти кредиторською заборгованістю, необхідна детальна оцінка платоспроможності підприємства та постійний моніторинг. Ефективність використання отриманих ресурсів найбільшою мірою залежить від характеру взаємовідносин з контрагентами, як саме узгоджуються умови договорів, контролюються строки поставки та оплати тощо [15, С. 127-131].

Нижче наведено розрахунок одного із найважливіших показників кредиторської заборгованості, а саме коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості. Він дасть змогу оцінити ефективність використання кредитних коштів, а також вплив на стан платоспроможності та фінансової стійкості.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості розраховується за формулою:

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості = витрати на виробництво продукції / середнє значення кредиторської заборгованості (2.1)

Таблиця 2.4 - Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості НАК “Нафтогаз України” У 2019-2023 рр.

Показник	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,32	1,1	1,2	1,51	1,2

Джерело: розроблено автором на основі [5, С. 6-12]

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості вказує на ефективність управління заборгованістю перед кредиторами компанії. Основні висновки за період з 2018 по 2023 рік такі:

У 2018 році коефіцієнт склав 1,04, що може свідчити про те, що кредиторська заборгованість була обережно управління та мало впливала на ліквідність компанії.

В 2019 році коефіцієнт зрос до 1,32, що вказує на збільшення оборотності кредиторської заборгованості. Це може бути результатом політики більш активного використання кредиторських ресурсів для фінансування діяльності.

У 2020 році коефіцієнт знизився до 1,1, що свідчить про те, що компанія могла оптимізувати управління кредиторською заборгованістю, щоб покращити ліквідність та фінансові показники.

В 2021 році коефіцієнт знову зріс до 1,2, що може вказувати на збільшення обсягів кредиторської заборгованості, що використовується компанією для фінансування діяльності.

У 2022 році коефіцієнт значно зріс до 1,51, що свідчить про збільшення оборотності кредиторської заборгованості, що може бути пов'язане зі змінами в управлінській політиці або змінами у взаємині з кредиторами внаслідок війни.

У 2023 році коефіцієнт знову знизився до 1,2, що, можливо, вказує на оптимізацію процесів управління кредиторською заборгованістю.

Отже, динаміка коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості НАК "Нафтогаз України" показує, що компанія активно адаптує свою стратегію управління фінансовими ресурсами для підтримки фінансової стійкості та оптимізації ліквідності.

Досліджуючи питання ефективності управління кредиторською заборгованістю, важливим моментом є розгляд та порівняння показників дебіторської та кредиторської заборгованостей за 3 роки. Як відомо, суттєве відхилення цих показників говорить про дизбаланс у фінансовій звітності.

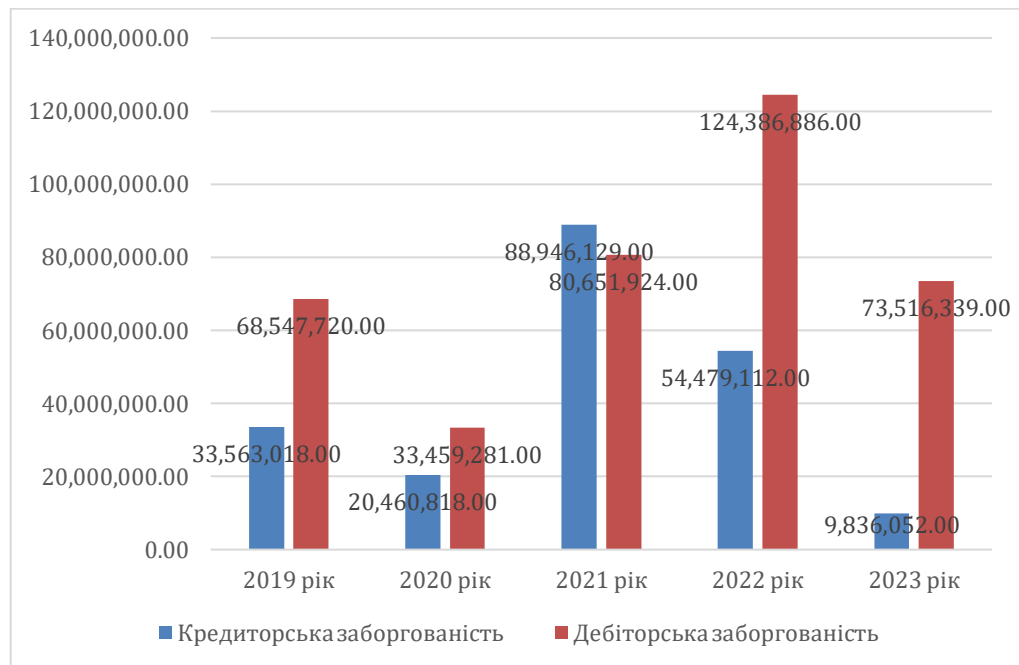

Рисунок 2.11 - Аналіз обсягів дебіторської та кредиторської заборгованостей НАК “Нафтогаз України” протягом 2019-2023 рр. [5, С. 6-12]

Протягом 2019-2023 років НАК "Нафтогаз України" зазнала значних коливань у рівнях дебіторської та кредиторської заборгованостей, що свідчить про нестабільність у фінансовому управлінні та операційній діяльності компанії.

Обсяг дебіторської заборгованості компанії значно коливався за цей період. У 2019 році він становив 68 547 720 грн, після чого різко знизився до 33 459 281 грн у 2020 році. Це свідчить про ефективнішу роботу зі збору боргів. Однак, у 2021 році дебіторська заборгованість знову зросла до 80 651 924 грн, досягнувши піку в 124 386 886 грн у 2022 році. Такий стрибок може вказувати на зростання обсягів продажів з відстрочкою платежу або на погіршення платіжної дисципліни клієнтів. У 2023 році дебіторська заборгованість знизилася до 73 516 339 грн, що все одно залишається вищим рівнем порівняно з початковим 2019 роком.

Кредиторська заборгованість також зазнала значних змін. У 2019 році вона становила 33 563 018 грн, але знизилася до 20 460 818 грн у 2020 році, що вказує на покращення платіжної дисципліни або зменшення використання зовнішнього фінансування. Проте у 2021 році кредиторська заборгованість різко зросла до 88 946 129 грн, що може бути пов'язано з активним використанням позикових коштів для підтримки операційної діяльності. У 2022 році вона знизилася до 54 479 112 грн, а у 2023 році — до 9 836 052 грн, що є значним покращенням порівняно з попередніми роками і може свідчити про стабілізацію фінансового стану компанії.

Аналіз показує, що НАК "Нафтогаз України" мала нестабільну фінансову ситуацію протягом 2019-2023 років, зокрема через значні коливання обсягів дебіторської та кредиторської заборгованостей. Такі зміни можуть свідчити про коливання в обсягах продажів, зміни в умовах кредитування та платіжній дисципліні як з боку клієнтів, так і постачальників. Однак, покращення показників у 2023 році, зокрема зниження кредиторської заборгованості, може бути ознакою стабілізації та покращення управління фінансовими потоками в компанії.

Важливим моментом є розгляд основних показників оцінки фінансової стійкості підприємства. Кредиторська заборгованість для багатьох із цих показників відіграє визначальну роль.

У таблиці 2.4 наведені основні показники оцінки фінансової стійкості НАК "Нафтогаз України" у 2019-2023 роках. Щодо першого показника, а саме коефіцієнту автономії (фінансової незалежності), то він характеризує фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування його діяльності. Оптимальне значення показника складає $>0,5$. В нашому випадку значення підходить під нормативні межі, це означає, що підприємство НАК "Нафтогаз України" значною мірою є незалежним від зовнішніх джерел фінансування.

Таблиця 2.5 - Система показників оцінки фінансової стійкості НАК “Нафтогаз України” протягом 2019-2023 рр.

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,8	0,75	0,76	0,61	0,68
Коефіцієнт фінансової залежності	0,19	0,24	0,23	0,18	0,2
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	2,59	1,68	2,22	1,78	1,79
Коефіцієнт забезпечення оборотних коштів власними оборотними коштами	0,44	0,65	0,71	0,57	0,6
Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу (коефіцієнт фінансової стійкості)	4,13	3,05	3,33	2,66	2,67
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (коефіцієнт фінансового ризику, фінансування)	0,24	0,32	0,29	0,23	0,24
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,37	0,44	0,33	0,26	0,28
Коефіцієнт співвідношення реальних активів і вартості майна	0,16	0,16	0,14	0,11	0,15
Коефіцієнт поточних зобов'язань	0,88	0,62	0,42	0,32	0,39
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	0,11	0,37	0,57	0,46	0,6
Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	0,85	0,73	0,84	0,67	0,73
Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності	0,82	0,84	0,9	0,72	0,75
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,14	0,26	0,15	0,12	0,2

Джерело: розроблено автором на основі [5, С. 6-12]

Коефіцієнт маневреності власного капіталу, то він показує, яка частина власного оборотного капіталу перебуває в обороті, тобто у тій формі, яка дає змогу вільно маневрувати цими коштами. Нормативне значення для даного показника складає $>0,4$. Згідно з даними таблиці, власний капітал досліджуваного підприємства є достатньо маневреним, тобто обсяг власного капіталу є достатнім, щоб вільно використовувати його в обороті.

Рухаємось до третього показника, а саме коефіцієнта забезпечення оборотних коштів власними оборотними активами. Нормативне значення для даного показника складає $>0,1$. Даний показник НАК “Нафтогаз України” перебуває в межах задовільного, тобто обсяг власних оборотних коштів є достатнім для формування оборотного капіталу.

Далі рухаємось до коефіцієнту співвідношення власного і залученого капіталу, його ще називають коефіцієнтом фінансової стійкості. Цей показник також характеризує види капіталу підприємства, та їх частку відносно один одного.

Значення за цим коефіцієнтом також входить в межі оптимального, тому співвідношення власного і залученого капіталу знаходиться на достатньому рівні.

Переходимо до коефіцієнту забезпеченості власними оборотними засобами. Даний коефіцієнт характеризує рівень достатності власних оборотних коштів для формування запасів підприємства. Значення коефіцієнту для НАК “Нафтогаз України” знаходиться в межах нормативного, тому рівень власних оборотних коштів для формування запасів підприємства знаходиться на достатньому рівні.

Щодо коефіцієнту співвідношення реальних активів і вартості майна, то він характеризує потенційні можливості активів підприємства. Значення НАК “Нафтогаз України” не підпадає під оптимальні границі для цього коефіцієнту. Тобто менше 0,5 грн реальних активів припадає на 1 грн вартості майна компанії.

Коефіцієнт поточних зобов'язань характеризує питому вагу поточних зобов'язань в загальній сумі джерел формування. Розрахунки даного показника для НАК “Нафтогаз України” показали, що значення відповідають нормативним у 2018- 2021 роках. У 2022 році показник не потрапив у межі $>0,5$. Тобто у 2021-2023 році питома вага поточних зобов'язань в загальній сумі джерел формування була недостатньою.

Розрахунки коефіцієнту співвідношення необоротних і власних коштів для НАК “Нафтогаз України” показали, що значення знаходиться в оптимальних межах. Це означає, що рівень забезпеченості необоротних активів власними коштами знаходиться на достатньому рівні.

Стосовно коефіцієнту довгострокової фінансової незалежності, то за розрахунками цього значення для НАК “Нафтогаз України”, ми з'ясували, що коефіцієнт не входить в оптимальні межі. Це означає, що загальний обсяг активів сформовано за недостатнього обсягу власного та довгострокового позикового капіталу.

Отже, проаналізувавши систему показників оцінки фінансової стійкості для НАК “Нафтогаз України” протягом 2019-2023 років, можна коротко підсумувати, що більшість показників знаходяться в оптимальних межах, проте деякі все ж мають незначні відхилення. На нашу думку, динаміка даних показників в

подальшому буде залежати від того, наскільки НАК “Нафтогаз України” буде в змозі подолати несприятливі наслідки від впливу зовнішніх чинників, та які зміни у своїй політиці підприємство застосує, щоб фінансовий стан не погіршився.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»

3.1. Розробка рекомендацій щодо вдосконалення управління кредиторською заборгованістю підприємства

Згідно аналізу, що проведений у попередньому розділі кваліфікаційної роботи, визначено, що НАК «Нафтогаз України» є ключовим гравцем на ринку нафтогазових енергоносіїв. Дана державна група компаній забезпечує основну частку видобутку природного газу та сирої нафти в Україні. Тому погіршення фінансового стану НАК «Нафтогаз України», зокрема в частинах платоспроможності та фінансової стійкості, може негативно вплинути на реалізацію державною компанією потенціалу видобутку зазначених енергоносіїв та зменшити спроможність держави до забезпечення себе власними енергоресурсами.

Стан кредиторської заборгованості безпосередньо впливає на рівень фінансової стійкості підприємства. Необхідно здійснювати постійний моніторинг балансу між кредиторською та дебіторською заборгованостями. Для запобігання негативних наслідків роботи з кредиторською заборгованістю, можна використати різні способи їх мінімізації:

- обмеження доступу і встановлення контролю над кредиторською заборгованістю (встановлення поділу обов'язків та внутрішнього контролю в рамках роботи із заборгованістю унеможливить ризик шахрайства або витоку даних). Враховуючи те, що група Нафтогаз займає ключові позиції на нафтогазовому ринку, ймовірний витік даних зможе нанести серйозний удар по всім компаніям групи. Таким чином існує загроза оприлюднення певних даних щодо постачальників та споживачів, що, в свою чергу, відобразиться на репутації Нафтогазу. Даний метод передбачає передачу доступу до головного файлу постачальників лише певним співробітникам, це дасть змогу покращити контроль над постачальниками та

підрядниками. Метод також допоможе контролювати, куди саме надходять платежі, і виявляти будь-які помилки в даних;

- пріоритетність рахунків (метод полягає у встановленні пріоритетів у сплаті рахунків в залежності від кінцевої дати погашення). Відомо, що відсутність чіткої процедури сплати рахунків може зашкодити робочому грошовому потоку в режимі реального часу. Даний метод допоможе впорядкувати окремі групи рахунків та спростити роботу із ними. Пріоритетність рахунків дасть компанії НАК «Нафтогаз України» змогу попередити настання кінцевої дати рахунка і, таким чином, унеможливить прострочення заборгованості певного виду. У разі, якщо погашення заборгованостей здійснюватиметься вчасно, то у суб'єкта господарювання не виникатиме проблем із партнерами та контрагентами, ризики погіршення стану платоспроможності залишатимуться мінімальними.

- використання інноваційних технологій (це може означати використання будь-якої системи для прискорення процесу роботи із заборгованістю, наприклад оптичне розпізнавання символів (OCR). Залучення певних інноваційних технологій, безумовно, має власні плюси та мінуси, адже воно потребує певних грошових вкладень, а інколи потрібно проводити тренінги з навчання співробітників. Перед тим, як наважитись на даний крок, необхідно провести детальний аналіз та визначити, наскільки доцільно буде введення даної інноваційної технології, проаналізувати вигоди та втрати від цього. Впровадження інноваційних технологій у роботі значною мірою залежить від розміру підприємства, від готовності до інвестування та від специфікації компанії. На нашу думку, враховуючи штат співробітників НАК «Нафтогаз України», фінансовий стан та роль компанії в економіці України, підприємство може сміливо впроваджувати інноваційні технології аби спростити робочий процес та покращити певні фінансові показники, зокрема кредиторську заборгованість. Переходячи до прикладу впровадження інноваційних технологій, а саме до розпізнавання символів, то воно широко використовується для конвертації документів в електронний вигляд, для автоматизації систем обліку в бізнесі або для публікації тексту на вебсторінці. Оптичне розпізнавання тексту дозволяє редагувати текст, здійснювати пошук слова

або фрази, зберігати його в компактнішій формі, демонструвати або роздруковувати матеріал, не втрачаючи якості, аналізувати інформацію, а також застосовувати до тексту електронний переклад, форматування або перетворення в мовлення. Оптичне розпізнавання тексту є досліджуваною проблемою в галузях розпізнавання образів, штучного інтелекту і комп'ютерного зору. [37, С. 402-404] Цей метод допоможе покращити ефективність співпраці із споживачами або з тими постачальниками чи підрядниками, в яких документообіг не є автоматизованим. Використання даного методу може значно спростити роботу працівникам компанії, тому існує імовірність скорочення штату людей, що відповідали за дані процеси. Для підприємства НАК «Нафтогаз України» це рішення буде вдалим, адже воно скоротить витрати на оплату праці.

- автоматизація процесів (програмне забезпечення для автоматизації заборгованості покликане створити автоматизовані системи для зручної та прискореної роботи). Даний метод є схожим із попереднім, суть полягає у використанні сучасних автоматизованих методів із кредиторською заборгованістю для отримання точних даних. Також перевагами автоматизованих систем є скорочення часу, який витрачається на роботу із заборгованістю, метод може дати можливість скоротити штат працівників, які працюють у даному відділі. Відомо, що НАК «Нафтогаз України» останнім часом вже розпочав процес автоматизації власних бізнес процесів. Один із прикладів автоматизації – це рішення на базі платформи SAP. На даний час компанії Групи Нафтогаз впровадили систему консолідованої звітності та фінансового планування на базі SAP Business Planning and Consolidation (SAP BPC). Після впровадження SAP BPC термін підготовки консолідованої звітності скоротився на третину. Також Нафтогазу вдалося автоматизувати близько 60% ручних розрахунків при складанні консолідованої фінансової звітності [5, С. 6-12]. Підприємство також планує впровадити систему для управління підприємством SAP S/4HANA. Розглянемо більш детально дане рішення та потенційні вигоди від впровадження цієї системи.

Розробники SAP S/4HANA запевняють, що впровадження даної системи підвищить якість та достовірність інформації за рахунок автоматизації основної

маси перетворень та обчислень. Також, за допомогою цієї системи, підприємство може поліпшити якість ведення обліку, його прозорості, контролю за виконанням операцій. Даний перелік вигод зможе покращити роботу з кредиторською та дебіторською заборгованостями підприємства та підвищити ефективність їх управління. Слід також розглянути рисунок 3.1 для того, щоб зрозуміти перспективи використання даної програми світовими компаніями.

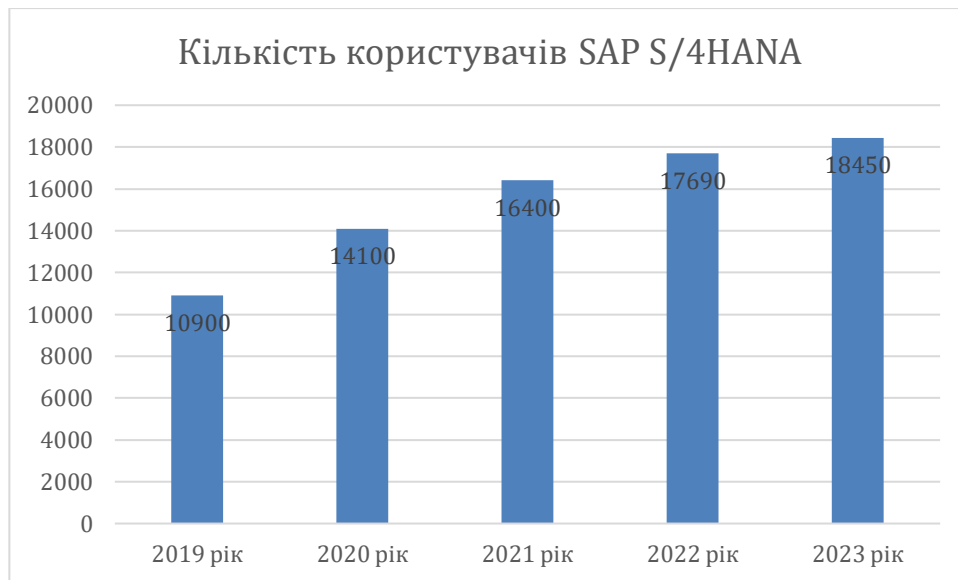

Рисунок 3.1 – Кількість користувачів SAP S/4HANA протягом 2019-2023 років

Джерело : [18, С. 914-918]

На рисунку 3.1 можемо побачити, що кількість користувачів системи управління підприємством SAP S/4HANA з кожним роком тільки зростає. Якщо правильно та чітко впровадити дану систему, то вона допоможе покращити такі аспекти НАК «Нафтогаз України», як:

- оперативну видимість в глобальній мережі обслуговування;
- рівень співпраці в ланцюжку поставок між продажами, закупівлями та видобуванням;
- управління та обслуговування рахунків.

Система передбачає використання низки аналітичних інструментів, а також автоматизовану систему за контролем та перевіркою даних. Тому для НАК

«Нафтогаз України» може зникнути необхідність у тому, щоб задіювати значну кількість фінансових аналітиків та фінансових контролерів. Тобто економічна вигода полягає у тому, що підприємство може скоротити частину витрат на оплату праці для своїх працівників, роботу яких частково замінить дана система.

- здійснення регулярної перевірки даних (постійна видимість стану заборгованості та інших показників може означати для компанії, що вони завжди належним чином стежать за грошовими потоками). Даний метод передбачає проведення регулярних заходів із моніторингу даних кредиторської заборгованості, їх відповідності та актуальності. Враховуючи роль НАК «Нафтогаз України» в секторі нафти та газу, особливі обов'язки, які покладаються на підприємство, зокрема обов'язки постачальника останньої надії, дані заходи були б доречними. На нашу думку, для підприємства НАК «Нафтогаз України» цей метод буде актуальним, адже компанія співпрацює з великою кількістю партнерів та контрагентів, регулярні перевірки б забезпечили отримання точних даних розділів довгострокових та поточних зобов'язань та забезпечень. Слід додати, що даний процес має бути так само автоматизованим, аби не витратити кошти додаткові кошти на оплату праці великої кількості працівників, обов'язки яких безпомилково може виконувати програма.

Можливість залучення автоматизованих та інноваційних методів роботи із кредиторською заборгованістю є результатом значного науково-технічного прогресу людства. Вони покликані значно спростити процес роботи окремих ланок на підприємстві та звести ймовірність виникнення похибок до мінімуму. Проте слід пам'ятати і про певні специфічні особливості використання автоматизованих систем. Наприклад, робота в автоматизованих системах у більшості випадках неможлива без доступу до Інтернет-мережі. Також необхідно здійснювати постійне обслуговування та оновлення програм, також слід здійснювати оплату за користування. На нашу думку, для такого великого підприємства, як НАК «Нафтогаз України», використання автоматизованих систем є доцільним, бо це допоможе налагодити координацію між підрозділами, звести до мінімуму фактор людської помилки та значно покращити точність даних. Це також допоможе чітко

відстежувати статус рахунків із постачальниками та підрядниками, попереджувати підприємство про настання кінцевої дати боргу, пришвидшити процес підрахунку показника та спростити етап прогнозування.

3.2. Шляхи підвищення платоспроможності і фінансової стійкості підприємства за рахунок удосконалення управління його кредиторською заборгованістю

Фінансовий стан підприємства зазнає впливу всіх можливих видів діяльності компанії, що особливо притаманно компаніям повного виробничого циклу, як НАК «Нафтогаз України», де критично важливим є як видобуток енергоносіїв так і їх постачання і продаж. Тому, щоб забезпечити позитивний фінансовий стан, компанія має володіти чітко налагодженим виробничим процесом із безперебійною реалізацією продукції.

Невід'ємними процесами є постійне та системне надходження виручки та її подальший розподіл в процесі здійснення фінансового менеджменту, а також інвестування в подальший розвиток підприємства. Для компанії, що здійснює свою діяльність на ринку енергоносіїв, безперебійне отримання планових доходів може бути складним в реалізації, адже попри стабільний природний попит, зокрема, населення на природний газ, його ціна коливається згідно цін світових, адже НАК «Нафтогаз України» постачає та продає не тільки природний газ власного видобутку, але й той газ, який був імпортований з-за кордону, і ціна на який була сформована відповідно світових тенденцій.

Як відомо, перед тим, як розробити шляхи покращення фінансового стану компанії, доцільно визначити напрямки оптимізації фінансово-господарської діяльності. У нашому випадку насамперед необхідно впроваджувати комплекс заходів покращення показників кредиторської заборгованості.

Відомо, що кредиторська заборгованість це невід'ємна частина діяльності будь-якого підприємства. Від ефективності роботи з кредиторською

заборгованістю залежить збільшення або зменшення прибутку компанії. Існують певні дискусії та протиріччя стосовно обсягу кредиторської заборгованості у балансі підприємства. З одного боку її збільшення це негативна риса для діяльності компанії, адже вона не в змозі погасити свої фінансові потреби, а з іншого боку залучення є нормальним явищем та показником розвитку. Слід наголосити саме на своєчасності погашення кредиторської заборгованості, адже якщо залучені кредити не виплачують у строки, які вказані в умовах договору, то компанія в подальшому наражає себе на ризик, який призведе до погіршення фінансового стану. Тобто залучення кредиторської заборгованості може як і поліпшити фінансовий стан, так і призвести до погіршення [35, 42 с.].

Для того щоб навести рекомендації для підвищення платоспроможності та фінансової стійкості підприємства НАК «Нафтогаз України» за рахунок удосконалення управління його кредиторською заборгованістю, слід згадати таблицю 2.4. Згідно з цією таблицею, ми з'ясували, що деякі показники компанії не підпадають під нормативні значення. До цих показників відносяться: коефіцієнт співвідношення реальних активів і вартості майна, коефіцієнт поточних зобов'язань за 2020 рік та коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності. Проте серед цих показників нас цікавить саме останні два, адже саме при їх розрахунку використовуються дані кредиторської заборгованості. Значення показників наведено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Показники фінансової стійкості НАК «Нафтогаз України» протягом 2019-2023 рр.

Показник	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Коефіцієнт поточних зобов'язань	0,88	0,62	0,42	0,73	0,74
Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності	0,82	0,84	0,9	0,70	0,75

Джерело: розроблено автором на основі [5, С. 6-12]

У результаті розрахунку коефіцієнту поточних зобов'язань у 2020 році значення склало 0,42, проте оптимальна цифра складає $>0,5$. Це сталося через те,

що поточні зобов'язання НАК «Нафтогаз України» у 2023 році скоротились, це можна ще раз побачити в таблиці 3.2.

У таблиці 3.2 можемо побачити, що обсяг поточних зобов'язань та забезпечень у 2022 році зріс майже удвічі. Саме це і причинило те, що коефіцієнт поточних зобов'язань був у межах нормативного значення. Отже, для того, щоб значення показника було сприятливим, необхідно збільшити обсяг поточних зобов'язань та забезпечень. Тому підприємству НАК «Нафтогаз України» у 2024 році необхідно переглянути структуру поточної кредиторської заборгованості та укласти набагато більше короткострокових угод із контрагентами для того, щоб питома вага поточних зобов'язань в загальній сумі джерел формування була достатньою.

Таблиця 3.2 – Поточні зобов'язання та забезпечення НАК «Нафтогаз України» 2019-2023 рр.

Показник	2019	2020	2021	2022	2023
Поточні зобов'язання та забезпечення	79095741,00	3994136,00	54652714,00	147785950,00	104479696,00

Джерело: розроблено автором на основі [5, С. 6-12]

Перейдемо до коефіцієнту довгострокової фінансової незалежності. Розрахований показник для НАК «Нафтогаз України» наведено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 - Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності для НАК «Нафтогаз України» 2019-2023 рр.

Показник	2019	2020	2021	2022	2023
Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності	0,82	0,84	0,9	0,70	0,75

Джерело: розроблено автором на основі [5, С. 6-12]

Нормативне значення показника складає >1 . Дані НАК «Нафтогаз України» не потрапляють у нормативні межі через низькі обсяги довгострокових кредитів банків та інших довгострокових зобов'язань, в які входить заборгованість з податків, зборів (обов'язкових платежів), фінансова допомога на зворотній основі тощо. Для того, щоб загальний обсяг активів НАК «Нафтогаз України» було

сформовано за достатнього обсягу власного та довгострокового позикового капіталу, необхідно переглянути структуру довгострокової кредиторської заборгованості та збільшити обсяги довгострокових кредитів банків та інших довгострокових зобов'язань.

Дані рекомендації покликані підвищити платоспроможність і фінансову стійкість НАК “Нафтогаз України” за рахунок удосконалення управління його кредиторською заборгованістю. При проведенні змін в управлінні кредиторською заборгованістю варто враховувати власні можливості та ресурси, акцентуючи увагу на сфері діяльності підприємства та його стані на ринку.

ВИСНОВКИ

В результаті аналізу теоретичних і практичних аспектів управління кредиторською заборгованістю підприємства зроблені такі висновки та пропозиції:

1. Кредиторська заборгованість – це невід’ємна складова господарської діяльності будь-якої установи. Компанія мусить залучати кошти із зовнішніх джерел для того, щоб збільшувати власні активи, розширювати виробництво, а також, щоб отримувати максимальний прибуток від власної діяльності. Внаслідок цього майже кожне підприємство має кредиторську заборгованість, вона існує майже завжди в процесі здійснення діяльності суб’єктом господарювання. Іноді навіть може трапитись так, що компанії не треба буде повертати раніше сформовані борги. Якщо така ситуація трапляється, тоді відбувається списання цих боргів із дотриманням певних процедур.
2. Ефективне управління кредиторською заборгованістю передбачає визначення її оптимальної структури для підприємства та складення бюджету кредиторської заборгованості. Також важливим є розроблення системи показників, що характеризують кількісну та якісну оцінку стану і розвитку відносин з кредиторами підприємства. Необхідно також узгоджувати значення кредиторської заборгованості з дебіторською.
3. Належні методи управління кредиторською заборгованістю можуть дати підприємству цілий ряд покращень у його діяльності. Застосування таких методів дасть змогу оптимізувати величину та розмір кредиторської заборгованості для компанії, також розширяться можливості залучення необхідних короткострокових запозичених коштів на безоплатній основі для фінансування окремих елементів оборотних активів. Ефективне управління кредиторською заборгованістю може спровокувати підвищення рівня фінансових результатів діяльності підприємства, забезпечити отримання необхідної кількості прибутку від продажу та зберегти допустимий рівень ризику несплати зобов’язань компанії.

4. Нафтогазова промисловість є важливою для енергетичного, економічного та соціального прогресу країни. Частка джерел енергії нафти та природного газу становить 43,9% від сумарної частини енергетичного балансу. Споживання первинних енергоресурсів: нафти і газу складає понад 47,9% серед загального обсягу енергоресурсів. Ми задовольняємо власні потреби у природному газі на 65%, у нафті – на 15-20% (дані за 2019 рік). НАК «Нафтогаз України» є ключовим гравцем нафтогазового сектору. Завдяки діяльності «Нафтогаз України» державний бюджет України отримує близько 5%, компанія виробляє десяту частину ВВП. Внаслідок цього сумарна кількість працюючих на виробництві компанії складає близько 1% працездатного населення країни.
5. Протягом 2019-2023 рр. кредиторська заборгованість НАК "Нафтогаз України" зазнала значних коливань. У 2019 році обсяг кредиторської заборгованості складав 33 563 018,00 грн, що свідчить про певний рівень зобов'язань перед постачальниками та іншими кредиторами. У 2020 році цей показник суттєво знизився до 20 460 818,00 грн, що може вказувати на ефективні заходи з погашення боргів або перегляд умов співпраці з постачальниками.
6. У 2021 році спостерігалось різке збільшення кредиторської заборгованості до 88 946 129,00 грн, що може бути пов'язано з залученням нових постачальників, великими закупівлями або зміненням умов оплати. Такий значний ріст зобов'язань свідчить про можливі проблеми з управлінням фінансовими потоками або про необхідність фінансування великих проектів. Проте, у 2022 році кредиторська заборгованість знову зменшилась до 54 479 112,00 грн, що може вказувати на активні дії керівництва щодо оптимізації боргових зобов'язань та покращення умов розрахунків. Особливо примітним є показник 2023 року, коли кредиторська заборгованість склала лише 9 836 052,00 грн, що є найнижчим рівнем за аналізований період. Це свідчить про високий рівень фінансової дисципліни та ефективне управління борговими

зобов'язаннями. Зменшення заборгованості до такого рівня може бути результатом цілеспрямованих зусиль щодо покращення управління фінансами, перегляду контрактів з постачальниками, а також впровадження більш ефективних методів контролю за витратами. Загальний аналіз показує, що НАК "Нафтогаз України" впродовж 2019-2023 рр. активно працювала над оптимізацією кредиторської заборгованості. Враховуючи значні коливання обсягів заборгованості, підприємство демонструвало здатність адаптувати свої стратегії управління залежно від фінансової ситуації та ринкових умов. Важливу роль у цьому процесі відігравали перегляд умов співпраці з постачальниками, поліпшення процесів внутрішнього контролю та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

7. НАК «Нафтогаз України» слід і надалі впроваджувати та спробувати застосувати нові автоматизовані системи (зокрема системи оптичного розпізнавання символів та SAP S/4HANA). Дані системи є доцільним, бо їх впровадження допоможе налагодити координацію між підрозділами, звести до мінімуму фактор людської помилки та значно покращити точність даних. Це також допоможе чітко відстежувати статус рахунків із постачальниками та підрядниками, попереджувати підприємство про настання кінцевої дати боргу, пришвидшити процес підрахунку показника та спростити етап прогнозування.
8. Таким чином, НАК "Нафтогаз України" за період 2019-2023 рр. показала високий рівень здатності до адаптації та управління кредиторською заборгованістю, що є важливим показником фінансової стійкості та ефективності діяльності підприємства. Зменшення кредиторської заборгованості до мінімальних показників у 2023 році свідчить про успішну реалізацію стратегій з управління боргами та здатність підприємства до підтримання фінансової стабільності у мінливих економічних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 30 січня 2000 р. № 20 [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08 жовтня 1999 р. № 237 [Електронний ресурс]. – URL: <http://www/zakon.rada.gov.ua>.2.
3. Адамович Н., Вороная Н., Чернишова Н. - Борг і заборгованість: розбираємося в поняттях. *Податки & Бухоблік Березень*, 2020. № 23 URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2020/march/issue-23/article-107564.html> (Дата звернення: 19.05.2024)
4. Адонін, С., & Калашнікова, Ю. Оцінка фінансової стійкості підприємства та шляхи її підвищення. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Економіка, (4), 2020. С. 155-160.
5. Акціонерне товариство „Національна акціонерна компанія „Нафтогаз України” Окрема фінансова звітність станом на та за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року. *Deloitte*. 2020. С. 6-12.
6. Акціонерне товариство „Національна акціонерна компанія „Нафтогаз України” Окрема фінансова звітність станом на та за рік, що закінчився 31 грудня 2019 року. *Deloitte*. 2019. С. 6-12.
7. Акціонерне товариство „Національна акціонерна компанія „Нафтогаз України” Окрема фінансова звітність станом на та за рік, що закінчився 31 грудня 2018 року. *Deloitte*. 2018. С. 6-12.
8. Бабенко В. П. Вдосконалення управління кредиторською заборгованістю підприємства. - В. П. Бабенко, С. В. Клепікова. *Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Економічні науки = Bulletin of the National Technical University "KhPI". Economic sciences* : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2020. – № 6 (8). – С. 38-44.

9. Бедринець М.Д., Довгань Л.П. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
10. Беялов Т.Е., Олійник А.В. Фінансова стійкість підприємства та шляхи її зміцнення. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». №12 (22). 2 т. 2016. С. 22–28.
11. Бізнес-планування підприємницької діяльності / Навчальний посібник / Варналій З.С., Васильців Т.Г., Лупак Р.Л., Білик Р.Р. / Чернівці, 2019 - С. 58-87.
12. Бланк І. О. / Основи фінансового менеджменту Т 2 / І. О. Бланк. – К.: Ельга-Ніка-Центр, 2007. – 618 с.
13. Великий Ю.М., Чемчикаленко Р.А., Берегович В.Р. Оцінка стану фінансової стійкості вітчизняних підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Випуск № 23. 2018. С. 465–469.
14. Докієнко, Л. Концептуальні підходи до комплексної діагностики фінансової стійкості підприємства. *Підприємництво та інновації*, 2020. С. 25-31.
15. Драбаніч А. В. Кредиторська заборгованість: поняття, сутність, відображення в обліку. - *Вісник Одеського національного університету*. Серія : Економіка. - 2017. - Т. 22, Вип. 4. - С. 127-131.
16. Енергетичний баланс України. Держстат України, 1998-2023.
17. Ковальова В.Ю. Облік і аналіз поточної кредиторської заборгованості підприємства. - Випускна робота на здобуття ступеня бакалавра спеціальності "Облік і оподаткування"- Національний авіаційний університет – Київ / URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/51816/1/%d0%a4%d0%95%d0%91%d0%90_2021_071_%d0%9a%d0%be%d0%b2%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%be%d0%b2%d0%b0%20%d0%92.%d0%ae.pdf (Дата звернення: 27.05.2024)
18. Козлова О.С. Методика оцінки фінансової стійкості підприємства. - Козлова О.С. *Молодий вчений*. №10 (50). – 2017. – С. 914–918.
19. Кравцова, С. В. и Лисенко, К. К. (2019) Новації в обліку дебіторської та кредиторської заборгованості. In: Матеріали VIII міжнародна науково-практична інтернет-конференція для здобувачів вищої освіти і молодих науковців «Обліково-аналітичне забезпечення системи фінансово-економічної безпеки:

інформаційно-комунікаційні технології та антикорупційний менеджмент», 7–8 листопада 2019 року, м. Харків / URL:

<https://eprints.kname.edu.ua/54899/1/%D0%9E%D0%90%D0%97%D0%A1%D0%A4-%D0%95%D0%91%D0%86-%D0%9A%D0%A2%D0%90%D0%9C202019-9598.pdf>

(Дата звернення 02.05.2024)

20. Кредиторська заборгованість підприємства: оцінка та механізми управління. - Т. М. Ступницька, Т. Д. Маркова, І. М. Бамбуляк, Н. М. Кулік. *Економіка харчової промисловості*. - 2018. - Т. 10, Вип. 4. - С. 66-78.

21. Кручак Л. В. Аналіз стану дебіторської та кредиторської заборгованості суб'єкта господарювання. *Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопільський національний економічний університет*. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка». Том 25. № 2. 2016. С. 93-98.

22. Кусик Н.Л., Шатковська М.С. Управління кредиторською заборгованістю підприємства: обліково-аналітичний аспект. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*, 2019. Том 18 № 2(42) С. 105-119. URL:

<http://rinek.onu.edu.ua/article/view/177077> (Дата звернення: 05.05.2024)

23. Майборода О.Є. Характеристика сутності та поняття дебіторської і кредиторської заборгованості. - О.Є. Майборода, І.П. Косарева, І.О.Корабейнікова. *Економіка і суспільство*. – 2018. – №15. – С. 396-402 URL:

http://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/61.pdf

24. Матюха В.І., Мисака Г.В. Актуальні проблеми обліку розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками. - *Молодий вчений*. 2018. №1(2). С. 930-932.

25. Огляд енергетичного сектору України: інституції, управління та політичні засади. – *OECD*. URL: <https://www.oecd.org/eurasia/competitiveness-programme/eastern-partners/Monitoring-the-energy-strategy-Ukraine-2035-UKR.pdf>

(Дата звернення: 17.05.2024)

26. Омельченко О., Чекунова С., Білявський М. Енергетика України: виклики та ініціативи. *Razumkov centre*. URL:

- https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_energy_initiatives.pdf (Дата звернення: 01.05.2024)
27. Онищенко В. Кредиторська заборгованість. *Журнал «Головбукх»*. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7585-kreditorska-zaborgovanst> (Дата звернення: 21.05.2024)
28. Павленко О.П., Семиліт І.В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємств: фактори впливу, оцінка та джерела фінансування. *Молодий вчений*. №7. 2016. С. 113–116.
29. Побережець О.В., Шатковська М.С. Управління кредиторською заборгованістю. *Економіка. Фінанси. Право*. - Щомісячний інформаційно-аналітичний журнал. - Інституційний репозитарій Одеського національного університету імені І.І. Мечникова / 05. Економіко-правовий факультет / URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/20049> (Дата звернення: 03.05.2024)
30. Проволоцька, О. М., & Воронкова, А. В. (2018). Сучасні тенденції фінансової стійкості вітчизняних промислових підприємств. *«Вісник ЖДТУ»: Економіка, управління та адміністрування*, 2018, 1(83). С. 129–133.
31. Салькова І.Ю., Санцевич В.О. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства. *Економіка та суспільство*. № 16. - 2018. - С. 790-794.
32. Стандарти та вимоги до якості обслуговування споживачів та постачання природного газу / Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг / URL: <https://www.nerc.gov.ua/sferi-diyalnosti/prirodniy-gaz/pobutovi-spozhivachi/standarti-ta-vimogi-do-yakosti-obslugovuvannya-spozhivachiv-ta-postachannya-prirodnogo-gazu> (Дата звернення: 21.05.2024)
33. Ступницька, Т., Бамбуляк, І., Маркова, Т. і Кулік, Н. (2018) Кредиторська Заборгованість Підприємства: Оцінка та механізми управління. - *Food Industry Economics*, 10(4). doi: 10.15673/fie.v10i4.1134.
34. Токарев О.М., Гук О.В. Фінансова стійкість підприємств як передумова його інноваційного розвитку. - *Сучасні підходи до управління підприємством: збірник наукових праць*. Київ, 2018. С. 284–291.

35. Томіна, В. І. Аналіз фінансового стану підприємства і шляхи його зміцнення [Текст]: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавра; спец.: 072 – фінанси, банківська справа та страхування / В. І. Томіна; наук. керівник О.В. Зайцев. – Суми: СумДУ, URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/78581> (Дата звернення: 07.05.2024)
36. Томчук О.Ф. Аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю підприємства. - *Науковий вісник ЛНУВМБТ ім. С.З. Гжицького*. 2016. Т. 18, вип. 2. С. 160-164.
37. Фоміна, Т. В. Внутрішній контроль поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги / Т. В. Фоміна // *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 22-23 берез. 2022 р. – Львів : ЛНУП, 2022. – Ч. 1. – С. 402-404.
38. Харченко О.С. / Вплив чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ на рівень платоспроможності підприємств машинобудування. - *Національний технічний університет України "КПІ", м. Київ. - *Агросвіт* № 8, 2015. С. 81-84.*
39. Фінансова звітність АТ НАК «НАФТОГАЗ Україна» URL: <https://clarity-project.info/tenderer/20077720>

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність за 2023 рік

2023 рік 2022 рік 2021 рік 2020 рік

Дата звіту	28.02.2024
Період	2023 рік, 12 міс
Бухгалтер	Гнезділова Олена Миколаївна
КАТОТТГ	UA80000000001078669
Кількість працівників	842

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	104 386.00	98 856.00
первісна вартість	1001	211 000.00	211 306.00
накопичена амортизація	1002	106 614.00	112 450.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	567 521.00	241 811.00
Основні засоби	1010	247 687.00	219 607.00
первісна вартість	1011	764 135.00	765 281.00
знос	1012	516 448.00	545 674.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	
первісна вартість	1016	0.00	
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	313 921 180.00	318 357 889.00
інші фінансові інвестиції	1035	0.00	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	3 046 018.00	5 998 790.00
Відстрочені податкові активи	1045	4 652 743.00	8 265 082.00
Гудвіл	1050	0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	
Інші необоротні активи	1090	42 051 422.00	689 567.00
Усього за розділом I	1095	364 590 957.00	333 871 602.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	21 737 555.00	64 214 736.00
Виробничі запаси	1101	0.00	
Незавершене виробництво	1102	0.00	
Готова продукція	1103	0.00	
Товари	1104	0.00	
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Депозити перестраховання	1115	0.00	

продовження додатку А

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 573 382.00	3 956 341.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	724 040.00
Г роші та їх еквіваленти	1165	5 141 743.00	34 685 687.00
Готівка	1166	0.00	
Рахунки в банках	1167	0.00	
Витрати майбутніх періодів	1170	62 165.00	8 621.00
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	
резервах незароблених премій	1183	0.00	
інших страхових резервах	1184	0.00	
Інші оборотні активи	1190	1 615 928.00	1 076 476.00
Усього за розділом II	1195	154 517 659.00	176 468 000.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	1 214.00	1 214.00
Баланс	1300	519 109 830.00	510 340 816.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	190 796 729.00	190 796 729.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	646 248.00	646 248.00
Капітал у дооцінках	1405	155 135 204.00	141 686 757.00
Додатковий капітал	1410	2 643 629.00	2 643 895.00
Емісійний дохід	1411	0.00	
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	8 583 330.00	8 583 330.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	11 375 090.00	10 944 198.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	
Усього за розділом I	1495	368 533 982.00	354 654 909.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0.00	
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	1 971 757.00	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	665 458.00	51 008 456.00
Довгострокові забезпечення	1520	152 683.00	197 755.00
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	
Цільове фінансування	1525	0.00	
Благодійна допомога	1526	0.00	
Страхові резерви	1530	0.00	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	

продовження додатку А

Ш. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	13 665 758.00	23 255 060.00
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	67 838 755.00	25 793 615.00
товари, роботи, послуги	1615	14 548 244.00	26 051 157.00
розрахунками з бюджетом	1620	2 579 142.00	49 127.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 409 776.00	
розрахунками зі страхування	1625	1 227.00	3 631.00
розрахунками з оплати праці	1630	24 470.00	23 722.00
за одержаними авансами	1635	2 544 515.00	2 557 860.00
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	
за страховою діяльністю	1650	0.00	
Поточні забезпечення	1660	5 515 946.00	1 799 821.00
Доходи майбутніх періодів	1665	182 076.00	177 941.00
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	40 885 817.00	24 767 762.00
Усього за розділом III	1695	147 785 950.00	104 479 696.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	519 109 830.00	510 340 816.00

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)**Фінансові результати**

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	138 559 794.00	169 912 324.00
Чисті зароблені страхові премії	2010		0.00
Премії підписані, валова сума	2011		0.00
Премії, передані у перестраховання	2012		0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	151 883 789.00	149 596 766.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0.00
Валовий: прибуток	2090		20 315 558.00
збиток	2095	13 323 995.00	
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0.00
Інші операційні доходи	2120	11 366 233.00	3 763 899.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0.00

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	138 559 794.00	169 912 324.00
Чисті зароблені страхові премії	2010		0.00
Премії підписані, валова сума	2011		0.00
Премії, передані у перестраховування	2012		0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	151 883 789.00	149 596 766.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0.00
Валовий: прибуток	2090		20 315 558.00
збиток	2095	13 323 995.00	
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0.00
Інші операційні доходи	2120	11 366 233.00	3 763 899.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Адміністративні витрати	2130	1 492 510.00	2 493 342.00
Витрати на збут	2150	3 243 005.00	1 321 039.00
Інші операційні витрати	2180	14 458 203.00	47 805 288.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0.00
збиток	2195	21 151 480.00	27 540 212.00
Дохід від участі в капіталі	2200	27 166 000.00	7 570 316.00
Інші фінансові доходи	2220	1 137 278.00	1 491 319.00
Інші доходи	2240		0.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00
Фінансові витрати	2250	8 492 388.00	6 082 821.00
Втрати від участі в капіталі	2255		0.00
Інші витрати	2270	3 785 377.00	11 621 407.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0.00
збиток	2295	5 125 967.00	36 182 805.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	3 612 342.00	-423 916.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0.00
збиток	2355	1 513 625.00	36 606 721.00

Звітність 2022-2021
Баланс (Звіт про фінансовий стан)

АКТИВ

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	103 358.00	104 386.00
первісна вартість	1001	203 665.00	211 000.00
накопичена амортизація	1002	100 307.00	106 614.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	574 895.00	567 521.00
Основні засоби	1010	282 433.00	247 687.00
первісна вартість	1011	756 124.00	764 135.00
знос	1012	473 691.00	516 448.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	
первісна вартість	1016	0.00	
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	269 457 025.00	240 842 812.00
інші фінансові інвестиції	1035	0.00	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	1 131 422.00	3 046 018.00
Відстрочені податкові активи	1045	468 919.00	4 652 740.00
Гудвіл	1050	0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	
Інші необоротні активи	1090	54 116 370.00	38 573 706.00
Усього за розділом I	1095	326 134 422.00	288 034 870.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	22 089 849.00	25 215 274.00
Виробничі запаси	1101	0.00	
Незавершене виробництво	1102	0.00	
Готова продукція	1103	0.00	
Товари	1104	0.00	
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Депозити перестрахування	1115	0.00	
Векселі одержані	1120	0.00	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	60 417 229.00	92 046 511.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8 083 766.00	32 320 161.00
з бюджетом	1135	8 953 004.00	20 214.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	3 197 925.00	
з нарахованих доходів	1140	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	

продовження додатку Б

Депозити перестраховання	1115	0.00	
Векселі одержані	1120	0.00	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	60 417 229.00	92 046 511.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8 083 766.00	32 320 161.00
з бюджетом	1135	8 953 004.00	20 214.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	3 197 925.00	
з нарахованих доходів	1140	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 325 564.00	1 573 382.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Г роші та їх еквіваленти	1165	20 561 938.00	5 141 743.00
Готівка	1166	0.00	
Рахунки в банках	1167	0.00	
Витрати майбутніх періодів	1170	34 696.00	62 165.00
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	
резервах незароблених премій	1183	0.00	
інших страхових резервах	1184	0.00	
Інші оборотні активи	1190	4 930 381.00	1 615 928.00
Усього за розділом II	1195	127 396 427.00	157 995 378.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	1 214.00
Баланс	1300	453 530 849.00	446 031 462.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	190 150 481.00	190 796 729.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	106 216 615.00	88 615 585.00
Додатковий капітал	1410	2 655 267.00	2 643 672.00
Емісійний дохід	1411	0.00	
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	7 930 755.00	8 583 330.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	48 343 023.00	4 821 906.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	
Усього за розділом I	1495	355 296 141.00	295 461 222.00

продовження додатку Б

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	190 150 481.00	190 796 729.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	106 216 615.00	88 615 585.00
Додатковий капітал	1410	2 655 267.00	2 643 672.00
Емісійний дохід	1411	0.00	
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	7 930 755.00	8 583 330.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	48 343 023.00	4 821 906.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	
Усього за розділом I	1495	355 296 141.00	295 461 222.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0.00	
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	7 869 779.00	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	32 752 446.00	665 458.00
Довгострокові забезпечення	1520	184 314.00	152 683.00
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	
Цільове фінансування	1525	0.00	
Благодійна допомога	1526	0.00	
Страхові резерви	1530	0.00	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	
резерв незароблених премій	1533	0.00	
інші страхові резерви	1534	0.00	
Інвестиційні контракти	1535	0.00	
Призовий фонд	1540	0.00	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	
Усього за розділом II	1595	40 806 539.00	818 141.00
Ш. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	2 702 075.00	13 665 758.00
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	12 075 299.00	69 810 512.00
товари, роботи, послуги	1615	5 501 716.00	14 548 244.00
розрахунками з бюджетом	1620	18 595.00	2 573 530.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.00	1 404 164.00
розрахунками зі страхування	1625	1 087.00	1 227.00
розрахунками з оплати праці	1630	7 167.00	24 470.00

продовження додатку Б

Ш. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	2 702 075.00	13 665 758.00
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	12 075 299.00	69 810 512.00
товари, роботи, послуги	1615	5 501 716.00	14 548 244.00
розрахунками з бюджетом	1620	18 595.00	2 573 530.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.00	1 404 164.00
розрахунками зі страхування	1625	1 087.00	1 227.00
розрахунками з оплати праці	1630	7 167.00	24 470.00
за одержаними авансами	1635	2 856 954.00	2 544 515.00
за розрахунками з учасниками	1640	3 915 453.00	
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	
за страховою діяльністю	1650	0.00	
Поточні забезпечення	1660	1 721 145.00	5 515 946.00
Доходи майбутніх періодів	1665	186 212.00	182 076.00
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	28 442 466.00	40 885 821.00
Усього за розділом III	1695	57 428 169.00	149 752 099.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	453 530 849.00	446 031 462.00

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	169 912 324.00	170 462 230.00
Чисті зароблені страхові премії	2010		0.00
Премії підписані, валова сума	2011		0.00
Премії, передані у перестраховання	2012		0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	149 596 766.00	150 313 093.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0.00
Валовий: прибуток	2090	20 315 558.00	20 149 137.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0.00
Інші операційні доходи	2120	3 763 899.00	583 115.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Адміністративні витрати	2130	2 493 342.00	3 066 429.00

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	169 912 324.00	170 462 230.00
Чисті зароблені страхові премії	2010		0.00
Премії підписані, валова сума	2011		0.00
Премії, передані у перестраховання	2012		0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	149 596 766.00	150 313 093.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0.00
Валовий: прибуток	2090	20 315 558.00	20 149 137.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0.00
Інші операційні доходи	2120	3 763 899.00	583 115.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Адміністративні витрати	2130	2 493 342.00	3 066 429.00
Витрати на збут	2150	1 321 039.00	1 232 524.00
Інші операційні витрати	2180	49 938 227.00	16 288 454.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		144 845.00
збиток	2195	29 673 151.00	
Дохід від участі в капіталі	2200	1 852 168.00	15 557 237.00
Інші фінансові доходи	2220	1 491 319.00	3 146 297.00
Інші доходи	2240		1 315 166.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00
Фінансові витрати	2250	6 082 821.00	4 451 368.00
Втрати від участі в капіталі	2255		0.00
Інші витрати	2270	11 621 407.00	0.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		15 712 177.00
збиток	2295	44 033 892.00	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-418 264.00	-2 660 668.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		13 051 509.00
збиток	2355	44 452 156.00	

Звітність 2019-2020

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	50 235.00	37 507.00
первісна вартість	1001	153 175.00	129 468.00
накопичена амортизація	1002	102 940.00	91 961.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	529 188.00	600 904.00
Основні засоби	1010	476 656.00	317 020.00
первісна вартість	1011	734 196.00	749 757.00
знос	1012	257 540.00	432 737.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	0.00
первісна вартість	1016	0.00	0.00
знос	1017	0.00	0.00
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	0.00
первісна вартість	1021	0.00	0.00
накопичена амортизація	1022	0.00	0.00
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	272 274 976.00	242 695 041.00
інші фінансові інвестиції	1035	0.00	0.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	3 574 989.00	1 503 416.00
Відстрочені податкові активи	1045	5 120 363.00	221 416.00
Гудвіл	1050	0.00	0.00
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	0.00
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	0.00
Інші необоротні активи	1090	11 419.00	21 895 747.00
Усього за розділом I	1095	282 037 826.00	267 271 051.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	83 327 766.00	59 550 203.00
Виробничі запаси	1101	0.00	0.00
Незавершене виробництво	1102	0.00	0.00
Готова продукція	1103	0.00	0.00
Товари	1104	0.00	0.00
Поточні біологічні активи	1110	0.00	0.00
Депозити перестрашування	1115	0.00	0.00
Векселі одержані	1120	0.00	0.00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	63 488 316.00	25 583 035.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	3 369 002.00	5 154 203.00
з бюджетом	1135	1 690 402.00	2 722 043.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	0.00
з нарахованих доходів	1140	0.00	0.00
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	0.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	980 847.00	2 363 043.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	11 483 320.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	75 847 594.00	33 985 932.00
Готівка	1166	0.00	0.00
Рахунки в банках	1167	0.00	0.00
Витрати майбутніх періодів	1170	157 770.00	40 686.00
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	0.00
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	0.00
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	0.00
резервах незароблених премій	1183	0.00	0.00
інших страхових резервах	1184	0.00	0.00
Інші оборотні активи	1190	341 337.00	701 265.00
Усього за розділом II	1195	229 203 034.00	141 583 730.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	0.00
Баланс	1300	511 240 860.00	408 854 781.00

продовження додатку В

Пасив				
Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн	
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	190 150 481.00	190 150 481.00	
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	216 302 443.00	43 513 572.00	
Додатковий капітал	1410	2 655 036.00	2 655 860.00	
Емісійний дохід	1411	0.00	0.00	
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	0.00	
Резервний капітал	1415	5 397 844.00	7 930 755.00	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-29 332 134.00	70 275 683.00	
Неоплачений капітал	1425	0.00	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	0.00	
Усього за розділом I	1495	385 173 670.00	314 526 351.00	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0.00	0.00	
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	11 137 680.00	9 735 726.00	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	35 542 355.00	44 391 593.00	
Довгострокові забезпечення	1520	291 414.00	259 375.00	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	0.00	
Цільове фінансування	1525	0.00	0.00	
Благодійна допомога	1526	0.00	0.00	
Страхові резерви	1530	0.00	0.00	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	0.00	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	0.00	
резерв незароблених премій	1533	0.00	0.00	
інші страхові резерви	1534	0.00	0.00	
Інвестиційні контракти	1535	0.00	0.00	
Призовий фонд	1540	0.00	0.00	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	0.00	
Усього за розділом II	1595	46 971 449.00	54 386 694.00	
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	5 119 657.00	121 146.00	
Векселі видані	1605	0.00	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	5 957 523.00	5 857 112.00	
товари, роботи, послуги	1615	19 691 291.00	22 630 160.00	
розрахунками з бюджетом	1620	8 813 625.00	14 002.00	
у тому числі з податку на прибуток	1621	8 800 792.00	0.00	
розрахунками зі страхування	1625	248.00	266.00	
розрахунками з оплати праці	1630	2 702.00	6 826.00	
за одержаними авансами	1635	1 376 879.00	5 054 652.00	
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	0.00	
за страховою діяльністю	1650	0.00	0.00	
Поточні забезпечення	1660	33 562 244.00	1 816 608.00	
Доходи майбутніх періодів	1665	204 967.00	198 521.00	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	4 366 605.00	4 242 443.00	
Усього за розділом III	1695	79 095 741.00	39 941 736.00	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	0.00	
Баланс	1900	511 240 860.00	408 854 781.00	

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	121 058 717.00	178 349 399.00
Чисті зароблені страхові премії	2010	0.00	0.00
Премії підписані, валова сума	2011	0.00	0.00
Премії, передані у перестраховання	2012	0.00	0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0.00	0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0.00	0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	121 885 731.00	147 308 054.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0.00	0.00
Валовий: прибуток	2090	0.00	31 041 345.00
збиток	2095	827 014.00	0.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0.00	0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0.00	0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0.00	0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0.00	0.00
Інші операційні доходи	2120	39 242 377.00	68 420 920.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0.00	0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0.00	0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0.00	0.00
Адміністративні витрати	2130	3 180 396.00	3 514 572.00
Витрати на збут	2150	3 153 279.00	2 280 495.00
Інші операційні витрати	2180	26 032 188.00	20 707 935.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0.00	0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0.00	0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	6 049 500.00	72 959 263.00
збиток	2195	0.00	0.00
Дохід від участі в капіталі	2200	234 514.00	0.00
Інші фінансові доходи	2220	1 364 196.00	1 758 034.00
Інші доходи	2240	1 764 767.00	2 047 262.00
Дохід від благодійної допомоги	2241	0.00	0.00
Фінансові витрати	2250	5 791 588.00	5 684 370.00
Втрати від участі в капіталі	2255	0.00	6 145 402.00
Інші витрати	2270	16 240 709.00	398 694.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0.00	0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0.00	64 536 093.00
збиток	2295	12 619 320.00	0.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-5 382 381.00	-13 877 882.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0.00	0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0.00	50 658 211.00
збиток	2355	18 001 701.00	0.00

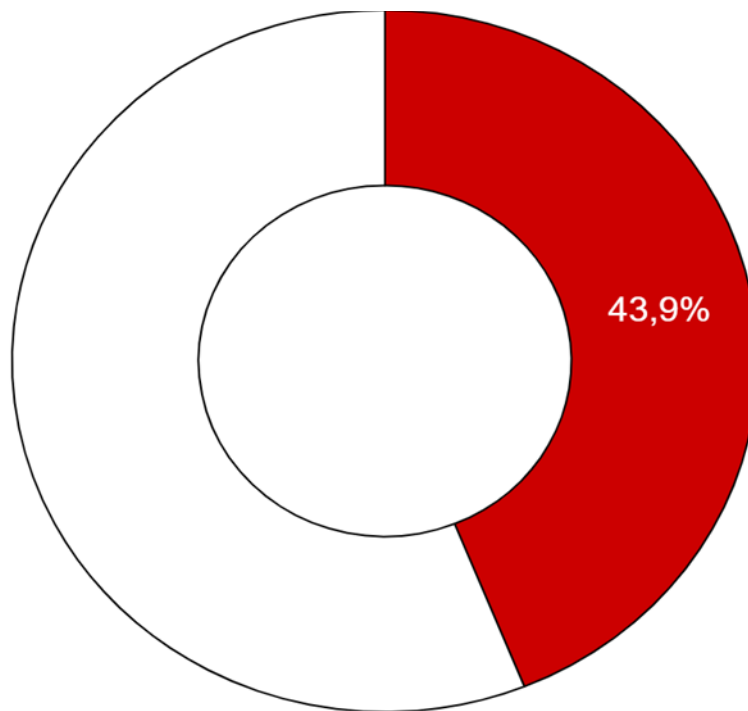

Рисунок Г.1 - Частка використання джерел нафти і газу від сумарної частини енергетичного балансу

Джерело : [14]

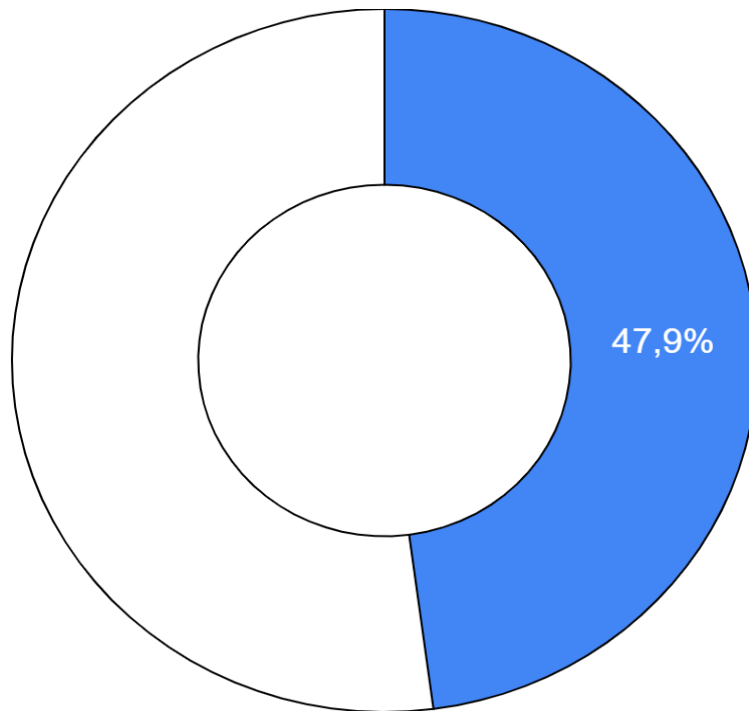

Рисунок Д.1 - Частка використання нафти і газу у загальній структурі кінцевого споживання

Джерело : [14]

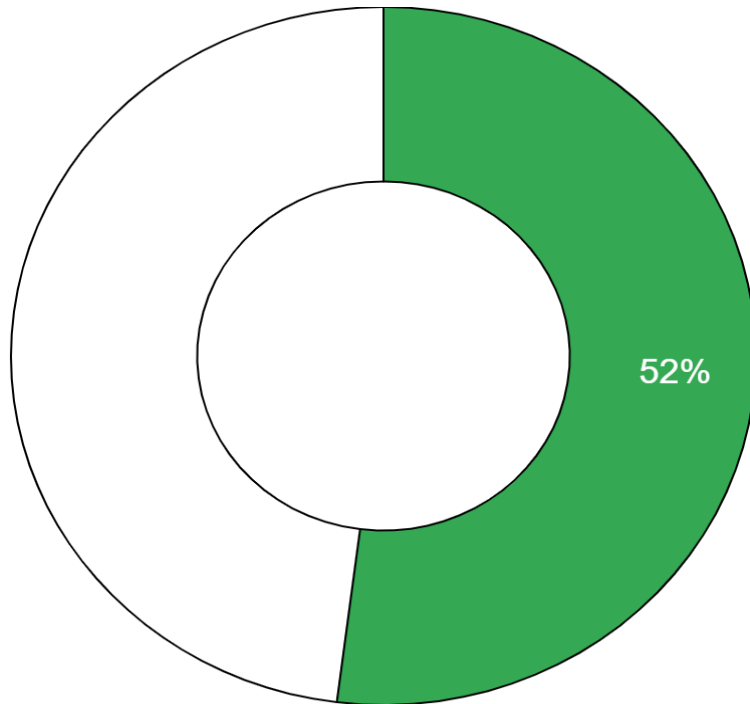

Рисунок Е.1 - Частка імпорту у структурі загального постачання нафтогазової продукції

Джерело : [14]